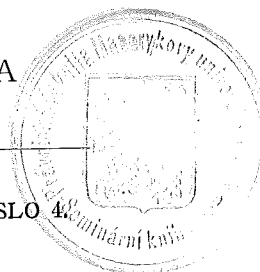

13-B-12

I. h 66

ROZPRAVY
ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

ROČNÍK III.

TŘÍDA I.

ČÍSLO 4.

vis. 1873/1

VOLBA PAPEŽE INNOCENCE X.

PÍŠE

FERDINAND MENČÍK.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1894.

PŘEDLOŽENO DNE 16. LEDNA 1894.

TISKEM J. OTTY V PRAZE.

Roku 1644. již přes dvacet pět let zuřila válka v Německu, a neústupnost obou válčících stran byla toho příčinou, že vyjednávání o mír na dvou místech vedené k nížádnému konci se nenachylovalo. Bylo-li císaři Ferdinandovi III. nesnadno již téměř, aby ve válce s důrazem pokračovati mohl a země své sprostil dlouholetého břemena válečného, které hlavně na dědičných jeho zemích spočívalo, tím více tísněn byl myšlénkou, že mu na východě nastane srážka s odvčkým nepřítelem, který popouzen jsa dvorem francouzským k novému útoku v Uhrách se připravoval. Obrana proti sultánovi tureckému vždy byla považována za hlavní úkol celého křesťanstva a také se očekávalo, že hlava římské církve o to se přičiní, aby všechny síly obráceny byly proti němu. Avšak tenkrát na stolci papežském seděl papež Urban VIII., který zaujat byl spíše nepřátelstvím proti knížatům italským, a u věcech německých byl docela nečinným, nikterak se nestaraje, by vládu francouzskou přiměl k tomu, by se nespojovala s nekatolickými stavy německými, a ještě méně, aby na východní stranu pozornost svou obrátil. Proto také císař nic snažněji sobě nepřál, než aby na místě papeže, o jehož zdraví již koncem roku 1643. dostávaly se u veřejnost zprávy, které předpovídaly brzký konec jeho dlouholetého panování, dostal se na stolec Petrův muž, když ne již domu habsburskému příznivý, alespoň takový, který by o prospěchy celého křesťanstva více se staral, než o své pokrevenstvo.

V Římě sice záležitosti císařovy podporoval kardinál Savelli, protektor říše německé a království polského, ale jemu nebylo možno co zmoci proti kardinálu Barberinimu, který jsa přívržencem francouzským, na činy papeže Urbana VIII. měl veliký ba i zhoubný vliv. Ačkoliv sice kardinálům a každému jinému bylo přísnými bullami zakázáno, aby o volbu se nevyjednávalo a se nekonalý přípravy k volbě nového papeže, pokud starý žije, přece toho vyžadoval prospěch politiky, aby snad náhlou smrtí papežovou nebyl dvůr císařský překvapen. Sám kardinál Savelli radil dne 16. ledna roku 1644., aby císař odeslal do Vlach sobě oddaného kardinála Harracha, jenž by pod nějakou záminkou v Benátkách a jiných městech pobýval,¹⁾ aby hned do Říma se mohl dostaviti, kdyby katastrofa nastala. Ovšem musilo se jednati opatrně, aby nebyly porušeny úchvaly sněmu Tridentského zapovídající, aby který

¹⁾ Státní Archiv. (S. A.)

biskup více než tři měsíce ze své diecése nebyl vzdálen, a nebyla zjevně tím popuzena strana Barberinská bedlivě svůj vliv chránit. Vyzval tudíž císař dne 21. ledna²⁾ Harracha, by ihned a neprodleně na cestu se vydal, »aby pomáhal všeobecné potřebě celého křesťanstva hájiti«, a v tom s císařskými a španělskými zástupci, pokud jsou přítomni, se důvěrně dorozuměl pro obecné dobro vlasti.³⁾ Zároveň hned odvoláno ustanovení nového residenta císařského v Římě, jakým nedlouho před tím jmenován byl Jakub Vaccani, vládní rada zemí vnitrorakouských, protože na ten čas nebylo ho tu potřeba. Místo něho však za mimořádného vyslance císařova ustanoven byl vévoda Friderico Savelli, bratr kardinálův, jemuž vydány pověřovací listy k papežovi, ke kollegiu kardinálův a k novému papeži, kdyby snad v krátkém čase byl zvolen. V instrukci⁴⁾ mu bylo připomenuto, zemře-li papež, aby se poradil o záležitosti nové volby se španělskými úředníky a důvěrnými kardinály a přičinil se, by zvolen byl dobrý papež, poněvadž od toho všecko závisí, a aby nebyl zvolen papež oddaný Francouzům. Při tom uvážiti měl, která osoba od hodnosti papežské se měla vyloučiti, a která k ní připustiti; ovšem tu císař nemohl mu dáti určitý rozkaz, protože za posledního času poměry dosti se změnily, a osobnosti nebyly známy, o nichž by se jednati mohlo. Podotkl jenom, že kdyby bratr jeho za papeže byl zvolen, že by to bylo císaři velmi vítaným.

Kardinál Harrach odejel z Prahy dne 25. ledna, hned druhý den, co obdržel list císařův, a ubíral se přímo do Vídně, dílem, že cesta přes Bavorsko byla delší, dílem aby zde nové rozkazy přijal. Zatím kardinál Savelli, maje nepřiznivě zprávy o stavu papežově, naléhal na brzký příchod Harrachův a zároveň sděloval, že Barberini přičiňuje se co nejvíce o mír s knížaty vlašskými a to hlavně skrze francouzského kardinála Bichioho, který s nimi vyjednával. I šlo mu hlavně o to, aby Harrach bděl nad Bichim a záměry jeho sledoval, protože se tu jednalo, aby také kardinálové států italských pro Barberiniho byli získáni.

Již dne 20. února byl Harrach v Benátkách, kde ho došly zprávy, že nemoc papežova se zlepšila, takže aspoň pro měsíc březen tu nebylo nebezpečství, a že dle zdání lékařův smrt teprve na podzim může nastati. Nespěchal tudíž dále k Římu, protože odtud se mu mohlo dostatí nemilého rozkazu, aby nazpět domů se odebral; byl sice ochoten jíti ve službách císařových ke dvoru papežskému, jenže pochyboval, že by dlouho zde dlíti mohl, a pak nemohl na dlouhý čas snéstí vydání na pobyt v Římě. K opatrnému jednání vedly ho i vlastní pohnutky. Tehdy sesazen byl v Kremsmünsteru s opatrství Bonifacius Negele, který příliš lehkomyšlně se jméním klášterním nakládal, a kardinál Harrach mohl se nadíti, že ve Vídně se o to přičiní, aby se mu dostalo bohatě nadaného opatrství tohoto, čímž by mu bylo snáze, aby v Římě, třebas tu na nějaký čas trvale se usadil, podle své hodnosti mohl žíti. Proto nescměl popuditi proti sobě vládnoucí stranu při papežském dvoře,

²⁾ Příloha č. I.

³⁾ S. A. (Akt ve Státním archivu).

⁴⁾ Viz Příloha II.

kteřá by ve všem spatřovala snahu, aby moc její podlomna byla, a zvláště nesměl se znepřáteliti s Barberinim, jenž byl protektorem řádu Benediktinského; nenaléhal tudíž ve Vídně na rozhodnutí spokojuje se tím, že mu císař, měsícem dubnem počínaje, vykázal na měsíc zvláštní podpory 1000 zl. a mu slíbil, že také příspěvků nějakého od Španělska se mu dostane.⁵⁾ Mimo jiné nebyla vyřízena otázka arcibiskupského semináře v Praze, již v Římě chtěl vyložiti, a zároveň doufal, že i císař dovolí, aby mohl ústav ten býti navštěvován. Kardinál Savelli se svým bratrem jednali s Barberinim o věcech císařských, avšak bez úspěchu; neboť on maje na starosti mír, o který dosud se jednalo; nebyl přístupen k tomu, aby snad působil na papeže a krále francouzského, aby přestal se míchatí do záležitostí uherských; také i tu projevil Barberini svou hrdost, když císaři, oznamuje mu, že list od Savelliho obdržel, proti všem dosavadním zvykům slohu papežského psal a dával titul »Vy« místo obvyklého »Vaše Veličenstvo«, proti čemuž císař ovšem se ohradil. Bylo také ještě něco jiných záležitostí, ve kterých se chtěl Savelli poraditi, a proto zval Harracha, aby na cestě své do Neapole zastavil se v Albanu. Sešli se zde dne 28. května, ač v Římě i papež i Barberini reptali, že se Harrach blíží. Zatím uzavřen byl také mír mezi papežem a ligou knížat vlašských.

Poznáváje císař, že nyní jest čas vhodný, aby dvoru papežskému připamatoval stav církve katolické, odeslal dne 2. dubna Harrachovi plnou moc, aby přímo do Říma se odebral a spoléhaje se na pomoc Savelliho, podal memorial papeži, Barberinimu a jiným kardinálům. Za pobytu svého měl vysvětliti stav Německa, jakož i království českého a přimlouvati se, aby papež povolil nějaký peněžitý příspěvek na válku proti Turkům a spolu naléhal na krále francouzského, by k jednání do Münsteru vypravil plnomocníky, plnou mocí opatřené, aby mír konečně zavítí se mohl. Tím vyhověl císař Harrachovi, který dne 18. dubna z Neapole si stěžoval, že věci španělské špatně stojí a to proto, že u dvora papežského není na ten čas ani vyslance, ačkoliv ho bylo více třeba než kdy jindy. Tehdy byl kardinál Harrach nucen, aby proti vůli své se v Neapoli déle zdržel, neboť místokrál, s nímž o příslibené mu peněžité pomoci jednal, den ke dni věc odkládal, takže rozmrzen jsa na liknavost již nazpět odebrati se zamýšlel. Avšak nutná potřeba žádala, by spěchal do Říma, kam na konci května alla incognita přibyl a hned žádal míti u Barberiniho slyšení. Ten sice dne 7. června byl velmi ochotný, ale ničeho nepřislíbil ani neodmítl, co mu Harrach přednesl; jen když zmínil se, že Francouzové zdržují jednání o mír, připomenul, že tutéž stížnost na Španěly přinášejí i Francouzové. Jak Savelli poměry na dvoře papežském znal, nebylo více očekávati, než asi 2000 pomocného vojska, které zde v Římě beztoho nic na práci nemělo, s čímž ovšem císaři mnoho poslouženo nebylo, a proto snaha směřovala k tomu, aby papež peněžité pomoci poskytnul. Teprve dne 13. června dostal se Harrach k papeži, a i tu mu ještě Barberini radil, aby s papežem, nyní stále mrzutým,⁶⁾

⁵⁾ S. A.

⁶⁾ Jak píše kardinál Harrach, papež tak na lidi vyjížděl, že nikdo více za audienci nežádal.

o věcech nejednal, že by sotva ho k tomu přiklonil, protože věci všechny na něho odkazuje.

Ačkoliv nyní Barberini císaři zvláštním listem náklonnost k Německu projevil, přece u věci podpory se týkající byl nepřístupný, vmlouvaje se, že by jako protektor království irského spíše pro tuto zemi nějakou podporu věnoval a katolickému králi anglickému, císař pak pomoci nutné zapotřebí nemá, ano nebezpečství od Turků nehrozí žádné, a stav v Sedmihradsku beztoho dobrý jest. A podobnou odpověď dal Barberini i knížeti Savellimu.

Záležitost celý měsíc se protáhla a dne 9. července v kongregaci byla odročena. Byli totiž v ní, když o subsidiích se jednalo, zvolení delegáti, kteří měli vypátrati, kterak to stojí s miliony peněz, jež před mnohými lety byly králi španělskému povoleny, a protože delegátů těch bylo mnoho a něco nových, jistě věc delší dobu protáhnouti se mohla. K tomu také zemřel toho dne kardinál Savelli, na něhož jako svého věrného oddaného podle slov Harrachových císař vždy se spoléhati mohl; ⁷⁾ s ostatními kardinály se Harrach snášel a byl jim přítelem spíše podle »dvorského práva«, než aby jim mohl zcela důvěřovati, třeba byl by s nimi snědl »větel soli«. Již tím a pak, že kardinál Cennini onemocněl, byly vyhlídky na prospěch nějaký v konklavi nejisté, protože ubylo-li ještě více hlasů rakouských, pak skoro nemožnou byla exkluze, »v níž celá spása spočívala«. Poměry ještě v neprospěch rakouského domu změnit se mohly, kdyby tížádost kardinálů byla uražena bývala. Doufal totiž kardinál Colonna, který byl spoluprotektorem Německa, že mu od císaře bude popřán název protektora, a hned po smrti Savelliho u arciknížete Ferdinanda o přímluvu se ucházel. Zasluby jeho také dostatečně i Harrach vylíčil, pravě, že nemá sice tolik hbitosti v jednání jako zemřelý protektor, nicméně přece pro zásluby a oddannost k císaři hodnosti této zasluhuje. Ovšem znal zámysly císařovy a radil, že také dobře bude, když až po konklave hodností touto odmění se zasloužilý kardinál, aby se předešlo všelikému rozhořčení. Ostatně Harrach sám sebe měl za hodna důstojnosti té, anebo alespoň čekal, že naň přeneseno bude císařem protektorství dědičných zemí rakouských, které se mělo zříditi; také vévoda Savelli byl by si přál, aby hodností tou byl Harrach poctěn, a to pro trpkost, již choval ke Colonnovi. V polovici měsíce července se nemoc papežova zhoršila, a zvláště od poslední kongregace dne 13. července, ve které papež prohlásil ještě k naléhání Barberiniho za kardinála francouzského přívržence Grimaldiho a mu sám klobouk na hlavu vstavil, byl jeho stav beznadějný.⁸⁾ Proto ani nemohl Harrach dostati od Barberiniho audienci, aby se mohl přimlouvati za požadavky císařovy a jmenovitě, aby mu vyložil, že stav věcí v Uhrách není tak příznivý, jak se on domýšlel. Měl Barberini na starosti, aby již v této chvíli se připravil ke kon-

⁷⁾ S. A.

⁸⁾ Téhož dne zvolil si kardinál Harrach chrám sv. Praxedis, jenž měl před tím Roma, který vzal Frascati. Učinil tak slovy: Beatissime pater, si V. Sanctitati placuerit, opto titulum S. Praxedis et relinquo titulum S. Mariae Angelorum in Thermis, quem hucus habui, načež papež učiniv kříž, jej požehnal. Dne 21. července sloužil ve chrámě mši a uvázal se v jeho držení.

klavi a získal některé dosud nejisté kardinály, což učinil prostřednictvím kardinála Trivulziho, jenž vyjednával s chudými kardinály a je jakkoliv nakloniti měl. Takovými byli Facchinetti, Rapaccioli, Panzirolo, Grimaldi, Rosetti, Mattei, Valenze, Lugo, Altieri. Ano dne 24. července se proslýchalo, že jmenoval papež ještě několik kardinálů, které měl in pectore, a jmenovitě Don Maffea Barberiniho, Spadu a Bonvisiho, aby tím stranu francouzskou posilnil. Avšak již po dvou dnech stav papežův se pohoršil tak, že Barberini Harrachovi dal zprávu, že sotva několik dní vydrží. Dne 25. července byl papež také již zaopatřen svatými svátostmi, a den na to o 11 1/4 hodině zemřel ve stáří 76 let, panovav celých 20 roků. Jakmile dáno zvonem na Campidoglio znamení, shromáždilo se tu nesčíslné množství lidu, které hrozivě se proti Barberinimu pronášelo, a osvobození věžňové chovaní na hradě Andělském. Brány paláce byly zavřeny a zataraseny, protože bylo rozhlášeno, že lid vrhne se na sochu právě zemřelého papeže, a náčelníci s vojskem ozbrojeným postavili se k ochraně hradu.⁹⁾ O smrti pak ihned podal Colonna zprávu císaři, svou pomoc mu nabízí.

Veliká moc papežská u věcech politických byla toho příčinou, že dvory evropské k volbě nového papeže s upřenou pozorností pohlížely a pokud možno se přičiňovaly, aby zvolena byla za papeže osoba jim příznivá. Již od delšího času propukalo tu soupeřství Španělů a Francouzů, a nyní dalo se očekávati, že obě strany budou všemi prostředky ve svůj prospěch pracovati. Císařové vždy podporovali přibuznou jim větev španělskou, nyní však i přímo se jich záležitost ta týkala, neboť byl zemřelý papež příčinou, že Francouzové míchali se do války v Němcích vedené.

V Římě ten čas byly poměry nevalně straně císařské a španělské příznivé. Město bylo obsazeno vojskem, které dosud rozpuštěno nebylo, ač mír s knížaty byl uzavřen, a nejvyšším jeho velitelem byl Tadeo Barberini, syn bratra zemřelého papeže; druhý jeho bratr, František, byl místokancléřem papežovým a v jeho rukou soustředěna byla veškerá moc politická. Strýc jejich a bratr Urbana VIII., Antonín, z řádu kapucinského, byl kardinálem maje název »de Sancto Onofrio« a protektorem Francie. Pro tu příčinu mnozí kardinálové o své osoby se obávali, že jim kníže Savelli k ochraně zamýšlel dáti vlastní vojáky z Albana, a někteří, jako Medici a Este, zdráhali se přijíti do města, kde vládli jim nepřátelští Barberini. Nedůvěřovali, že budou moci svobodně voliti papeže, znajíce hrdou povahu Barberinských, kteří proti sobě popudili i panovníky evropské a zvláště knížata italská.

Druhý den po smrti papežově (dne 30. července) sešlo se 40 kardinálů, kteří již ve městě se nalézali, v Svatopetrském chrámě a přísahali na evangelium, že budou zachovávatí bully papežské, jednající o volbě; zvláště to byly bully Julia II., Řehoře XV. a Urbana VIII. Potom ustanovili úředníky městské na čas konklave, a přiměli Tadea Barberiniho k tomu, že se sebe složil generalat stolice apoštolské. Již tu se ukázalo, že měli Barberinští mezi kardinály většinu, ale poněvadž i druhá strana odhodlaně vystupovala, prodloužila se celá schůze až do šesti hodin na večer. Mezi jiným odeprána

⁹⁾ Cancellieri, Notizie istoriche 1823. 57.

Savellimu audience u sboru kardinálského a odkázán byl na den následující. Že pak zvláště florenský kardinál Montalto k tomu poukazoval, že Medici a Este sem zdráhají se přijíti, dokud Tadeo jest velitelem vojska, ustanovena na druhý den 31. července nová kongregace, ve které mělo se jednati o rozpuštění vojska, aby nebylo snad na úkor svobodné volbě. Vůbec bylo ještě více jiných věcí, které Barberini zavínili a jež urovnány býti musily. Toho dne po schůzi odněsena byla mrtvola papežova v průvodu kardinálů do Petrského chrámu a uložena v Pavlínské kapli nohama k železné mříži, aby je mohl lid obecný líbati za nastávajících devítidenních smutečních služeb božích, jimiž konklave se připravuje. Hned nahrulo se tolik obecenstva, že v proudu lidu dvě osoby byly umačkány.¹⁰⁾

Následující dny odbývány smuteční obřady za zemřelého papeže, jako příprava ke konklavi. První mši dne 1. srpna sloužil kardinál Roma ve zvláštní kapli chrámu sv. Petra, a byli při ní kardinálové přítomni. Potom odbývána schůze a v ní ustanovena některá opatření pořádku se týkající. Po dosti krátké poradě dostavil se kníže Savelli, jenž kollegiu kardinálskému slíbil jménem císařovým veškeru podporu a je napomínal k jednomyslné volbě »dobrého« papeže.

Také druhou mši dne 2. srpna sloužil Roma. Po té byla schůze obecná v zakristii sv. Petra, kam se dostavili vyslancové panovníků zde zastoupených, aby učinili svou poklonu sboru kardinálskému. Tu bylo usneseno, aby kardinálům Medicimu a Estenskému se dopsalo, že mohou býti prosti všech obav a bezpečně přijíti, a také ustanoveni dva kardinálové, kteří o jejich bezpečnost měli míti péči. Později dostavil se vyslanec francouzský de Chaumont, a jménem krále svého sliboval podporu kollegiu, čemuž nemnozí rozuměli, protože mluvil francouzsky. I kníže Savelli opět se dostavil, aby jako dědičný maršálek sv. stolice domáhal se práva, by konklave svými lidmi v počtu 200—300 směl chrániti a přechovávatí klíče ke konklavi, na což i rodiny Colonna a Orsini nároky činily, a podal v té věci zvláštní pamětní spis. Dne 3. srpna po mši, sloužené kardinálem Harrachem, sešli se kardinálové v zakristii a zde voleni lidé ke konklavi potřební. Za zvěděníky navrhování byli: P. Terentio Alciati, P. Torquato de Cupis, P. Oliva, P. Lukáš Wading, P. Valentini de Perugia; za lékaře: Calicola, Rivarolo, Fonseca, Tiberio, Fonti; za bradýře: Mikuláš od »Neuzdravitelných«, Jan Trullo, Hetaglia le Pietre. Ježto se proslýchalo, že přijede toho dne Este, vyjelo mu několik kardinálů naproti; avšak on dal věděti, že přijeti chce incognito, a také se později v noviciátě jesuitském ubytoval. Čtvrtou mši za papeže dne 4. srpna měl Sachetti; v kongregaci zvoleni lékárníci a ustanoveno, že každý kardinál dva »konklavisty« do konklave vzíti smí. Pouze kardinálům starým a churavým bylo dovoleno k obsluze své vzíti tři společníky. Také dosti o tom se jednalo, má-li konklave býti na Monte Cavalli, kde podle kardinála Bichiho byl lepší vzduch, nebo v novém a velikým nákladem od Barberiniho vystavěném paláci. Jinak, až na to, že ve městě mnoho bylo nepříjemností od vojáků, nic

¹⁰⁾ Cancellieri. 57.

se nestalo, a jen kníže Savelli kollegiu oznámil, že na něho přeneseno bylo vyslanectví od krále španělského. Pátou smuteční bohoslužbu konal kardinál Maculano, s titulem de S. Cecilia; potom měl audienci sekretář španělský, který odevzdal kollegiu poněkud starší dopis, ve kterém nabádal je král, aby o zvolení dobrého papeže se přičinili. Sem dostavili se i páni »římští«, aby se před kollegiem poklonili, což ovšem rodové Orsini a Colonna za své právo považovali, domnívajíce se, že jedině oni k tomu mají práva. Ježto pak otázka také při předešlé sedisvakanci se opakovala, byla věc rozřešena a právo propůjčeno celé obci římské. Mimo jiné zvolena i kommisce, by vypracovala články, které by budoucí papež hned po volbě přijal a přísahou svou potvrdil; zvoleni k tomu kardinálové Roma, Spada, Panfilio, Brancaccio, Cesis, Grimaldi, Cueva, Colonna a Ginetti. Odpoledne měl Savelli slyšení u některých kardinálů, jimž se jako vyslanec španělský představil. Ačkoliv ještě volba papežova nepočala, konaly se již mimo konklave přípravy, a obě strany, španělská i francouzská, měly své důvěrné porady. Nápadníků hodnosti papežské bylo dosti, a třeba každý k ní mohl býti povýšen, přece hned s počátku mluvílo se pouze o dvou osobách. Pro Julia Sachettiho usilovně pracoval francouzský kardinál Bichi, i dal rozhlásiti, že má pro něho 10 jistých hlasů. Náležel ke starým kardinálům, jsa jím již od roku 1626. a osobou politicky dosti známou. Kdysi býval vyslancem ve Španělsku a byl zde rád viděn; ale v pozdějším čase dal se nakloniti spíše ke Francii, a jsa v důvěrném dopisování zvláště s bratry Mateem a Alexandrem, kteří byli ve službách francouzských, i ve sporu, týkajícím se Portugalska, na stranu portugalskou přistoupil a tím nevěli Španělů zbudil. Druhým nápadníkem byl Jan Křtitel Panfilio, v Římě rozený, stár 71 roků, od léta 1627 kardinál, druhdy nuncius v Neapoli a ve Španělsku;¹¹⁾ měl všechny vlastnosti, které ho jako papeže činiti mohly příjemným, a přece o něm se proslýchlo, že vůdce strany francouzské, Antonín Barberini, pro něho má veřejnou exkluzi připravenou.¹²⁾ Harrach věda, že oba nejvíce naděje mají, navštívil je a povzbuzoval, aby se přičinili o volbu dobrého papeže, a oběma nabízel se posloužiti, kdyby mohl k jejich povýšení působiti. Ani jeden, ani druhý však neprozradil, že by po hodnosti té bažil.

Následujícího dne (6. srpna) měl mši kardinál Palotta. Při poradě povoleni tři konklavisté Estenskému a Lantimu; pak se losovalo o celly, které jednotlivým kardinálům k obývání po čas konklave připadnouti měly. Do jednoho pytlíka vloženo tolik cedulek, mnoho-li kardinálů bylo, do druhého čísla cel; ustanoveno bylo jich 62, ale 8 míst kardinálských bylo nyní neobsazeno. Na to nejmladší kardinál diakon vytáhl z jednoho pytlíku jméno kardinála, pak z druhého číslo celly, která mu byla přisouzena. Dělo se to i pro kardinály, kteří nebyli přítomni. Ačkoliv místnosti byly jinak co do prostory stejné, jenže některé byly trochu světlejší než druhé, bylo přece výhodou, když někomu připadla cella hned vedle kardinála, který ke konklavi se nedostavil,

¹¹⁾ Rukopis dvorní knihovny. 6578.

¹²⁾ O exkluzi pojednávají: Saegmüller, Die Papstwahlen, Tübingen 1890; Wahrmund, Das Ausschliessungsrecht, Wien 1888.

poněvadž jí mohl použití a tak se dorozumívati se sousedem, aniž by to někdo postřehl. Harrach měl s jedné strany Colonnou, s druhé Lantiho.

Osmá mše, již sloužil Franciotti, byla dne 7. srpna. Po ní oblékli se čtyři nejstarší kardinálové, totiž Roma, Onofrio, Spada a Harrach, v infule a v pluvial, a před castrum doloris vykonávali smutečné obřady. Když byly skončeny, nastala zase porada, ve které se strany velikého vévody Toskanského kardinálovi Bragadinovi doručen list, v němž opět se přimlouval za volbu dobrého papeže. Zároveň došel od Savelliho pamětní spis, ve kterém Bonvisi dokazoval, že jemu od nepamětných dob náleží právo, aby klíče ke konklavi přechovával. K večeru konečně přijel i Medici, přívrženec strany španělské. Na druhý den byla mše poslední a sloužil jí kardinál Cesis, po níž zase Sachetti, Panfilio, Cecilia a Palotti obřady smutečné před castrum doloris vykonávali. Toho dne činěny přípravy k budoucímu konklavi.

Volba v konklavi počala dne 9. srpna vzýváním sv. Ducha, což vykonával kardinál Lanti. Po mši měl monsignore Cantiloto, nedávno za biskupa prohlášený, kázání; vyličoval, jaké vlastnosti má papež míti, a radil, jak kardinálové si mají počínati. Odměnou dostal 100 dukátů. Potom ubírali se kardinálové, jdouce vždy po dvou, z kostela i s průvodem svým do místností konklavních, kde od kardinála děkana odříkána modlitba, načež se odebrali do cely, odkud více vyjítí nemohli, až volba byla vykonána. Kdo toho dne zůstatí chtěl doma, počkal ve chrámě, až ostatní odešli, ale večer dostaviti se musil. Učinili tak mnozí a mezi těmi byl i Harrach. Leč i toho dne odbývána byla kongregace, a tudíž všichni se sem dostavili; přísahal tu Savelli, jemuž konklave bylo k ochraně svěřeno. Ostatek dne věnován návštěvám a soukromým poradám, jimž Este, Colonna a Lanti vůbec se vyhnuli. Druzí však španělští kardinálové měli v celle Albornožově, jenž byl protektorem Španělska a vůdcem této strany, se španělským vyslancem Savellim až dlouho do noci poradu.¹³⁾ Hlavně se týkala Sachettiho, jehož Barberini hned následujícího dne podporovati zamýšlel, a počítali hlasy své, aby ho hned zpředu od volby vyloučili. Ačkoliv počet španělských kardinálů, k nimž ovšem náležel také Harrach, byl nejslabší, počítal Albornož, že má 23 hlasů jistých, což dostačilo úplně k exkluzi; neboť k volbě platné třeba bylo dvou třetin přítomných, a těch bylo 55. Že tolik měli hlasů, tím se vysvětluje, že římské kardinálové pronášeli přání, aby tentokrát byl zvolen Říman, a Sachetti pocházel z Florence; jeho hlavním odpůrcem byl kardinál Mattei, jenž poznává, že jemu samému zbývá málo naděje, ohříval rozmlíšku starou, kterou s ním kdysi měl. Také se obávali, že by za Sachettiho nastaly ještě horší poměry v Římě, než byly za Urbana VIII. Byla to tudíž věc opatrnosti, aby nedali se překvapiti, třeba se rozhlašovalo, že na druhý den bude podporován Ginetti, kardinál neoblíbený¹⁴⁾ a duchem obmezený, ač císaři dosti oddaný, jenž pro svou lakomost také později si uškodil. Také strana Barberinův toho večera trvala na poradách, při nichž byl

¹³⁾ Rukopis c. k. dvorní knihovny 6190 str. 221.

¹⁴⁾ Recueil des instructions données aux ambassadeurs et ministres de France depuis les traités de Vestphalie. Paris. 1888. sv. 6. str. 10.

přítomen i Tadeo Barberini, tak že z těch příčin ani úplná klausura dokonce provedena býti nemohla.

Dne 10. srpna z rána vyrovnala se stará neshoda mezi Medicim a Colonnou. Bylo ujednáno, aby Medici navštívil Colonnou a oslovil ho názvem »Výsosti«, na který činil nároky, potom však aby se jenom nazývali Eminenci. O dvanácté hodině přísahali kardinálové, kteří den před tím ještě slibu nečinili a jichž celkem bylo 32. Potom šli vždy po dvou do chrámu, kde kardinál Lanti sloužil mši spojenou s »Veni«. Když mše byla odsloužena, bylo již dosti pozdě, takže mnozí z kardinálů byli pro to, aby se volba odložila, neboť jinak nezbývalo času, by jen něco málo požíli, a protože vždy denně dvakrát hlasovati se musilo, volba by se dlouho do noci protáhla. Avšak tomu odporoval kardinál Palotta, odvolávaje se na bullu, dle níž hned po Veni mělo počítí skrutinium. Když stál neústupně na svém, sezvána rada theologů, a usneseno, aby dříve se sepsal protokol, že konklave jest dokonáno, což včera bylo opominuto. Šel tudíž zakristán a ceremoniáři, aby klausuru prohlédli, ostatní pak čekali, třeba i žaludek je silně upomínal. Když však se navrátili, sdělili, že klausura posud není úplná a ke skrutiniu že jest již pozdě. Bylo to navlečeno od Barberiniho, který, pozoruje silný odpor se strany španělské, konečně se ctí ustoupil a způsobil, že nedošlo k veřejné exkluzi Sachettiho, již zamýšleli dáti, kdyby k první volbě donuceni byli.

První volba však potom provedena asi o 5. hodině odpoledne, podle vlašského způsobu o hodině 22. Dáno v přestávkách čtvrt hodinových třikrát znamení zvonkem, načež se kardinálové, pokud nebyli churavi, scházeli do Sixtinské kaple. Zde zpíváno ceremoniářem Veni Sancte, a složen protokol o tom, že ráno klausura nebyla úplná, nyní pak že jest dokončena. Když to se skončilo, přistoupil nejmladší kardinál jáhen ke stolu a jmenuje po řadě kardinály, vkládal cedulky s jejich jménem do damaškového pytlíku, načež voleni byli nejprve skrutatoři, Grimaldi, Cueva, Rondanini, pak tři infirmatoři Brancaccio, Sachetti a Poli; jejich úlohou bylo, aby došli k nemocným kardinálům do cell a odtud přinesli ve schránce zavřené jejich hlasovací lístky. Když všecko k volbě bylo připraveno, rozdávány kardinálům lístky, na kterých napsali: Volím N. N., a zapečetili svým zvláštním znamením. Potom jeden po druhém ubíral se k oltáři, kde pokleknuv na koberec se pomodlil a přistoupiv do prostřed, četl z tabulky, před kterou stál kalich pokrytý patenou, přísahu: »Dokládám se Kristem Pánem, který mne bude souditi, že volím jen toho, o kterém se domnívám, že sám Bůh chce, aby byl zvolen, a totéž i v přístupu či aksesu učiním!« Položiv pak hlas svůj na patenu pozdvihnul ji, aby mohl padnouti do kalicha a pokloniv se před skrutator, kteří při oltáři stáli, odcházel na své místo. Když pak všichni kardinálové odevzdali své hlasy, odnesl první skrutator kalich na stůl, a stoje uprostřed obou druhých, bral vždy lístek po lístku a popatřiv na nápis, koho volí, ukázal jej druhému a třetímu; tento přečetl jméno voleného, jež druzí zaznamenávali. I druzí kardinálové činili čárky na zvláštních listech, kde byla jména všech kardinálů napsána. A když se to stalo, navlékl poslední skrutator lístky podle řady na hedbávnou nit. Potom prohlásil první skrutator, mnoho-li každý kardinál má

hlasů, a druzí ho sledující, opravovali dílem seznam svůj, dílem skrutatorův, načež se hlasy ukládaly do kotlíku, v němž potom spáleny. Při hlasování prvním byly hlasy rozděleny takto: Lanti 4, S. Marcello 6, Bentivoglio 5, Roma 7, Rocchi 1, Spinola 1, Cueva 1, Onofrio 4, Spada 1, Cornaro 4, Sachetti 2, Panfilio 2, Monti 5, Carpegna 1, Durazzo 1, Poli 2, Fachinetti 1, Altieri 3, Lugo 1, Falconieri 3.

Obyčejně nikdy při prvním hlasování dostatečného množství hlasů nedostane žádný kandidát.¹⁵⁾ Proto hned následuje volba druhá, tak zvaný přístup čili akces; ale žádný kardinál nesmí tu dáti onomu kardinálovi více hlas, pro něhož byl v první volbě hlasoval, ovšem může se hlasování vzdáti a nepřistoupiti ku žádnému, napsav na lístku: Nikomu (Nemini). Na to dbají skrutatoři, kteří porovnávají znamení, kterými lístky jsou zapečetěny. Formální změna tu pouze taková, že lístky opatřeny jsou slovem: Přistupuji, jinak se děje vše, jako při volbě první.

Při akcesu byl počet hlasů následující: Lanti 1, Marcello 2, Bentivoglio 1, Roma 5, Cueva 1, Onofrio 2, Spada 1, Cornaro 1, Sachetti 1, Panfilio 1, Monti 1, Durazzo 2, Altieri 2, Giorio 1, Rapaccioli 1. Pro nikoho bylo 31 hlasů. Nemocen byl pouze kardinál Valenze, jehož dna trápila. Úlohou přehlížečů jest, aby hlasy porovnali, načež je ceremoniáři spálili.

Hned při volbě první narazily obě strany na sebe. Při skrutiniu přiblížil se totiž kardinál Antonio Barberini ke stolu, při němž byli skrutatoři, což podle bully dovoleno není. Tu ihned povstal Montalto, dokládaje, že nikdo se svého místa nemá choditi tam, kam nepatří; načež Antonio se ho tázal, zdali svým jménem ho upozorňuje či jménem kollegia, a když on odvětil, že pouze sám od sebe, nazval ho potajmu »obrancem« kollegia. Ostatně na postrach i strany španělské se roztrousilo, že Barberini do konklave se ubíraje, zůstavil u svého notáře poslední vůli, aby tím dal na srozuměnou, že raději chce v konklavi zemříti, než aby připustil, aby někdo se stal papežem proti jeho vůli.¹⁶⁾ Ovšem zase mnozí pravili, že se tak stalo jen na oko. Nicméně přece toho večera se rozhlásilo, že na druhý den chce se pokusiti o Sachettiho i přes odpor kardinálů španělských. To ovšem bylo pohnutkou těmto, aby se měli na pozoru, a také dáno pokynutí všem přívržencům, aby nešli za Barberinim a přidržovali se starých kardinálů. Ustanoveno, aby při akcesu napsali »Nemini« a tím neškodili tomu, kdo ve skrutiniu prvním dostal hlasy. Ke starým náleželi: Lanti, Capponi, Crescenzo, Bentivoglio a Roma. Opačný rozkaz zase vyšel od Barberiniho.

Dne 11. začala volba o půl dvanácté. Zakristán sloužil mši, při které kardinálové byli přítomni; ovšem mohl také každý sloužiti mši v kapli Pavlínské, kde stálo 9 oltářů pohotově. Za skrutatory zvoleni: Colonna, Trivulzio, Bonghi; za infirmáře: Grimaldi, Durazzo a Macchiavelli; za přehlížeče: Fach-

¹⁵⁾ Podrobné tyto zprávy čerpány z denníku kardinála Harracha, který ve dvojm rukopise chová se v hrab. knihovně ve Vídni. Viz Rezek: Děje Čech a Moravy za Ferdinanda III.

¹⁶⁾ S. A.

netti, Ginetti a Cesis. Hlasy měli při volbě: Lanti 3, Marcello 8, Bentivoglio 3, Roma 2, Capponi 3, Spinola 1, Onofrio 4, Cornaro 2, Sachetti 1, Cecilia 2, Panfilio 2, Lione 3, Rocci 1, Palotta 1, Monti 4, Franciotti 2, Durazzo 3, Filomarini 1, Falconieri 2, Facchinetti 1, Grimaldi 1, Altieri 2, Giorio 1, Maraldo 1. Jeden hlas byl neplatn, protože na něm nebylo žádné jméno napsáno. Při akcesu bylo 36 hlasů »Nemini«. Mimo to obdrželi: Marcello 2, Bentivoglio 3, Roma 6, Durazzo 1, Cornaro 2, Monti 1, Facchinetti 1, Grimaldi 1, Altieri 1. Kardinálové Crescenzo a Valenze byli nemocni. Ještě ráno se rozhlásilo, že Barberini pracuje pro Ginettiho, jenž ovšem pro svou povahu se mnohým nelíbil, a zvláště proti mysli byl španělským kardinálům. Kardinál Cesis proti němu vystoupil a to z příčin rodinných. Upozorňoval, že jest Ginetti spřízněn s rodinou Bagliani a Vitelli a že by ihned kardinálů z nich nadělal; pak také k vůli svému bratrovi, jehož dcera provdána byla za Baglianiho a veliké věno mu přinesla, jež ovšem po její smrti (pravilo se, že s ní špatně nakládal), vrátiti nechtěl, tak že Cesis učinil útok na něho, že se tím způsobem dostala věc až před hrdební soud. Zamýšlel tudíž dáti mu Cesis veřejně exklusi. Také odpolední hlasování bylo bez výsledku. Obdrželi při něm: Lanti 3, Crescenzo 3, Marcello 6, Bentivoglio 5, Roma 3, Spinola 1, Onofrio 6, Spada 1, Cornaro 2, Sachetti 1, Cecilia 1, Panfilio 4, Lione 1, Rocci 1, Palotta 2, Monti 5, Franciotti 1, Durazzo 2, Facchinetti 1, Grimaldi 1, Altieri 3, Ginetti 2, Cesis 1 hlas. Při akcesu: »Nemini« 27 hlasů; dále Crescenzo 1, Marcello 2, Bentivoglio 2, Roma 5, Onofrio 4, Spada 2, Sachetti 1, Cecilia 1, Panfilio 4, Palotta 1, Monti 1, Franciotti 1, Durazzo 2, Ginetti 1. Skrutinium měli: Ginetti, Albornož, Macchiavelli; infirmatoři byli: Braccaccio, Giorio a Bichi; přehlížeči: Falconieri, Altieri, Rocci. Náběh první se Barberinimu nezdařil, a chtěl tudíž další úmysly zakrývatí a podporoval fratra Maculana (s názvem de San Clemente). Avšak on pro svou svárliou povahu byl neoblíben a mimo to pocházel z rodu nízkého a byl neučený.¹⁷⁾ Ani s ním nesouhlasili Španělé, zejména dokládal Montalto, že k němu nikdy »nepřistoupí«, protože měl s ním u sv. officia rozepři. Dopoledne sice dostal při obou volbách jen málo hlasů, ale když nicméně odpoledne pro něho se namáhali, spojil se Montalto s Altierim, s nímž také měl S. Clemente neshodu, a ten ho ujistil, že svými hlasy asi 25, po většině francouzskými přívrženci, dá mu exklusi. Tehdy ujímal se jeho volby kardinál Valenze. Poměr hlasů toho dne (12. srpna) byl: Lanti 6, Crescenzo 1, Borgia 1, Marcello 7, Bentivoglio 4, Roma 3, Spinola 1, Onofrio 7, Spada 5, Cecilia 3, Cornaro 2, Sachetti 1, Panfilio 3, Rocci 1, Palotta 2, Monti 2, Clemente 2, Cesis 1, Facchinetti 1, Altieri 2. Při akcesu: Pro nikoho 14; Crescenzo 2, Marcello 2, Roma 5, Spinola 2, Onofrio 2, Spada 5, Cornaro 2, Sachetti 2, Panfilio 2, Rocci 2, Palotta 1, Monti 4, Clemente 4.

Při skrutiniu byli: Harrach (za Crescenzi, který slabostí na nohou státi nemohl), Rondanini a Trivulzio; přehlížečel: Sachetti, Gabrieli, Monti; infirmáři: Cueva, Mattei, Lugo.

¹⁷⁾ Petrucci della Gattina: Histoire diplomatique des conclaves. Paris 1865, III. 102.

Odpoledne dostali při volbě: Lanti 4, Marcello 6, Bentivoglio 6, Roma 4, Spinola 1, Onofrio 1, Spada 3, Cornaro 1, Sachetti 1, Panfilio 1, Rocci 1, Palotta 1, Monti 4, Clemente 1, Facchinetti 1, Altieri 4, Cueva 1, Albornož 1, Franciotti 3, Feodoli 1, Ginetti 1, Carafa 1 hlas. Při akcesu: Nemini zněly 22 hlasy; Clemente 14, Marcello 3, Roma 5, Onofrio 1, Spada 1, Cornaro 2, Monti 2, Albornož 1, Franciotti 1, Carafa 1. Skrutinovali: Onofrio, Harrach a Costaguti; infirmáři: Bichi, Rocci, Capponi; přehlížitelé hlasů: Rondanini, Lanti a Spada.

Výsledkem hlasování byl Barberini rozmrzen a pozoruje, že nepřijde k cíli, počal vyjednávat s náčelníkem španělských kardinálů Albornožem a sliboval, že navrhne některého příjemnějšího. Avšak Albornož vida, že věc nastrojena jest, aby někteří z kardinálů starých byli odpuzeni, trval na svém, dokazuje, že i Barberini musí si více vážiti krále španělského než některé soukromé osoby. Leč i Barberini odpovědmi rozhodnými dokázal, že od smrti papežovy nepozbyl odvahy, a zvláště doufal mnoho v příchod kardinála Panziroliho, jenž byl důvěrným přítelem Sachettiho a s jehož pomocí chtěl nově působiti ke zvolení svého kandidata S. Clemente, ačkoliv nikdo nevěřil, že by to s ním doopravdy myslil. I u Harracha dal se večer tajně poptati, zdali na jeho hlas může počítati, avšak ten se vymluvil, že mu asi jedním hlasem pomozeno nebude a že stranu svou opustiti nesmí. Ráno dne 13. srpna byly hlasy takto rozděleny: Lanti 4, Marcello 5, Bentivoglio 5, Roma 5, Capponi 1, Spinola 2, Onofrio 7, Spada 3, Cornaro 1, Cecilia 2, Panfilio 3, Rocci 1, Palotta 2, Monti 4, Franciotti 2, Clemente 3, Facchinetti 1, Altieri 2, Lugo 1.

V akcesu: Marcello 3, Bentivoglio 1, Roma 7, Capponi 2, Onofrio 3, Spada 3, Cecilia 1, Panfilio 3, Monti 2, Franciotti 1, Clemente 14, Lugo 1, Sachetti 1, Nemini 12. Přehlížiteli byli Bragadino, Cueva, Durazzo.

Odpoledne o 3. hodině byl poměr hlasů takový: Lanti 3, Marcello 6, Bentivoglio 4, Roma 5, Spinola 2, Onofrio 6, Spada 1, Cornaro 1, Sachetti 1, Cecilia 2, Panfilio 4, Lione 1, Rocci 1, Palotta 2, Monti 4, Franciotti 1, Durazzo 1, Filomarino 1, Clemente 3, Facchinetti 1, Grimaldi 1, Altieri 1, Lugo 1.

V akcesu připadlo »Nikommu« 15 hlasů; Clemente 9, Lanti 2, Marcello 3, Bentivoglio 2, Roma 7, Spinola 1, Onofrio 3, Spada 1, Cornaro 1, Cecilia 2, Panfilio 3, Monti 2, Durazzo 1, Grimaldi 3, Lugo 1. Skrutatory byli: Durazzo, Lanti, Colonna; infirmáři Monti, Rapaccioli, Giorio; přehlížiteli: Bragadino, Brancaccio a Lione.

V noci o 1 hodině přibyl konečně kardinál Panziroli a byl vpuštěn branou naproti královskému hradu a od Antonia Barberiniho přijat; i druzí kardinálové ho přivítali polibkem »míru« a doprovodili do obydlí nedaleko loggie. Při té příležitosti také někteří měli rozmluvu se Savellim a bratrem kardinála Ginettiho. Ještě téže noci rozhlásilo se se strany Barberinské, že přišel sv. Duch a že beze všeho otálení bude zvolen papež. Všecko vztahovalo se na Panziroliho, jemuž Barberini důvěřoval, a také druzí kardinálové neupírali mu, že by rozhodností svou k tomu mohl přispěti. Proto byli na stráži, domnívajíce se, že pokusí se Barberini zase o zvolení Sachettiho, a tudíž počítali, kolik hlasů k jeho exkluzi mají pohromadě. Napočítali jich 27. Ježto pak

kardinál Este se stavěl, jakoby chtěl s Barberinim vyjednávat, vzal si ho na starost Montalto, aby ho ještě v noci přiměl, by stál při straně španělské. Nicméně uplynul den bez zvláštního překvapení. Hlasováno bylo dne 14. srpna takto: Lanti 2, Marcello 7, Bentivoglio 5, Roma 5, Capponi 1, Spinola 2, Onofrio 5, Spada 2, Cornaro 2, Cecilia 1, Panfilio 2, Rocci 1, Palotta 2, Monti 4, Bichi 1, Durazzo 5, Clemente 2, Pancirolo 1, Falconieri 1, Facchinetti 1, Grimaldi 1, Altieri 3. Při akcesu: Nikomu 13, Clemente 12, Marcello 10, Roma 5, Onofrio 3, Bentivoglio 3, Cornaro, Panfilio, Monti, Bichi po 2, Capponi, Spada, Durazzo, Panziroli po 1 hlasu. Skrutatoři: Altieri, Cueva, Cesis; infirmatoři: Capponi, Roma, Mattei; přehlížitelé: Ginetti, Facchinetti, Monti.

Odpoledne: Marcelo 9, Onofrio a Monti po 6, Roma, Panfilio po 5, Bentivoglio, Palotta, Clemente po 3, Spinola, Spada, Cecilia po 2, Capponi, Cornaro, Facchinetti, Grimaldi, Altieri, Medici, Ginetti po 1 hlasu.

Při akcesu: Nikomu 15, Clemente 10, Roma 7, Onofrio a Spada po 3, Marcello, Bentivoglio, Cornaro, Panfilio, Monti po 2, Durazzo, Grimaldi a Altieri po 1 hlasu. Po večerním hlasování navrženo bylo Barberinimu, aby jmenoval své kandidáty, aby si Španělé rozmysliti mohli, zdali pro ně hlasovati mají. Ale tento chtěl, aby oni takový návrh učinili, načež však nepřistoupili, nechtějíce od sebe odpuditi kandidáty ze starého kollegia, kteří za jedno s nimi stáli. Přes to všecko pracoval Panziroli pro Sachettiho, rozšiřuje, že král španělský nestaví se proti němu, nýbrž že veškerá opposice jen k vůli kardinálu Medicimu se činí. Tu chvíli stál Este osamocen, nekloně se na tu ani na onu stranu, tak že již domyšleno, že se chce státi hlavou »svědomitých« (skrupulosních) kardinálů po příkladě druhých konklaví, kteří hlasy svými k rychlé volbě přispěli. Den 15. srpna proto uplynul opět bez výsledku.

V první volbě dopolední byl poměr takový: Marcello 8, Onofrio 7, Roma 6, Bentivoglio, Panfilio, Monti, Clemente po 4, Lanti, Spada po 3, Crescenzi a Altieri po 2, Spinola, Cornaro, Cecilia, Carpegna, Durazzo, Panziroli, Rosetti, Altieri, Rapacioli, Barberini, Ginetti po 1 hlasu. V akcesu: Nikomu 18; Marcello 9, Roma a Clemente po 7, Rapacioli 3, Cecilia, Panfilio a Altieri po 2, Bentivoglio, Onofrio, Spada, Cornaro, Ginetti, Capponi po 1 hlasu. Volbu řídili: Ginetti, Facchinetti, Capponi; infirmáři: Lanti, Grimaldi, Sachetti; přehlížiteli: Albornož, Filomarini, Macchiavelli.

Odpoledne: Marcello 9, Onofrio 7, Roma 6, Bentivoglio a Panfilio po 5, Lanti, Palotta, Monti po 3, Crescenzi, Capponi, Spinola, Spada, Cornaro, Sachetti, Carpegna, Panziroli, Ceva po 1, Cecilia, Clemente a Altieri po 2 hlasech. Akces: Nikomu 17, Marcello 9, Clemente 8, Roma 6, Onofrio, Panfilio, Monti, Panziroli, Altieri po 2, Lanti, Crescenzi, Spada, Cecilia, Palotta, Ceva po 1 hlasu. Albornož, Panziroli a Carpegna skrutinovali; Medici, Rosetti a Poli byli infirmáři; Panfilio, Grimaldi a Macchiavelli přehlížiteli hlasů.

Toho dne zemřela Constanza Barberina, matka kardinálova, jeptiška, ve stáří 70 let. Všichni kardinálové ho potom navštívili, aby mu »třemi« krátkými slovy vyslovili soustrast, ale k nějakému vyjednávání nedošlo. Kdežto předcházející dny byl jako nepovšimnut Sachetti při volbách, dne 16. srpna opět se proslýchalo, že ho bude Barberini podporovati. Proto stěžoval sobě Albornož

u Capponiho a Spady, že prý chce takovým způsobem dojít k cíli, čímž by dal Španělům odpověď, za kterou žádali; považoval návrh se Sachettim za beznadějný, a raději ho vybízel, aby osobu jinou všem milou navrhl. I Sachetti věda, že odpor proti němu ještě více zroste, když čas v neúspěšných volbách se bude mařiti, žádal Barberiniho, aby od něho upustil, což ovšem on nemohl učiniti, nevěda, s kterou osobou by měl vystoupiti, aby i tu rozhodl. Pomýšleno mnoho na Altieriho, jenž byl přítelem Ridolfiho, a také na Bentivoglia, leč ten onemocněl toho času a zemřel dne 7. září. Mnozí jedině jeho za hodna papežství uznávali.¹⁸⁾ Barberini zase odročil odpověď, již Albornozovi dáti slíbil, až jak poradí se s 8 svými kardinály, s nimiž denně o volbě jednal. Dne 16. při volbě byli Spada, Cueva a Filomarini skrutatory; infirmatři Ceva, Carpegna a Teodoli; přehlížitelé byli: Colonna, Bonghi, Paoli. Z hlasů připadlo: Lanti, Panfilio a Onofrio po 6, Altieri, Monti, Marcello po 5, Bentivoglio, Roma, Spada, Cornaro po 3, Palotta 2, Spinola, Cecilia, Leone, Carpegna, Franciotti, Clemente, Panziroli, Facchinetti, Ginetti po 1 hlase. V akcesu: »Nikoho« volilo 15 kardinálů, Clemente 11, Marcello 8, Roma a Altieri po 5, Monti 3, Bentivoglio, Spada, Panfilio po 2, Onofrio, Cecilia, Franciotti, Panziroli po 1 hlase. Při volbě odpolední byl počet hlasů: Marcello a Onofrio po 7, Roma 5, Lanti, Bentivoglio, Monti po 4, Spada, Panfilio, Altieri po 3, Cornaro, Palotta, Clemente, Panziroli po 2, Spinola, Sachetti, Cecilia, Rocci, Carpegna, Franciotti, Durazzo, Lugo po 1 hlase.

V akcesu: Nikomu připadlo 17 hlasů, Clemente 9, Marcello 6, Roma 5, Panfilio 4, Sachetti a Altieri po 3, Bentivoglio, Rocci po 2, Onofrio, Palotta, Carpegna, Franciotti, Lugo po 1 hlase. Skrutinium řídili Gabrieli, Sachetti a Falconieri; infirmáři: Monti a Panfilio a místo onemocnělého Rosettiho kardinál Clemente; přehlížitelé: Bonghi, Panziroli a Costaguti.

Následujícího dne (17.) ráno zase mnoho se mluvilo o Sachettim, avšak strana Barberinská byla postrašena zprávou, že vojsko španělské pod velením Karla de la Gatta blíží se z Neapolska k území papežskému. Proto ihned vyslali ke španělskému zástupci, aby vojsko to bylo odvoláno. Následkem toho i nyní Barberinská strana v boj o Sachettiho se nepustila. Výsledek ranní volby byl: dostal Marcello 9, Onofrio 6, Roma, Monti 4, Lanti, Bentivoglio, Panfilio, Rocci po 3, Spada, Cornaro, Cecilia, Palotta, Clemente, Panziroli, Altieri po 2, Spinola, Sachetti, Carpegna, Franciotti, Facchinetti, Grimaldi a Ginetti po 1 hlase. Při akcesu: Nikomu bylo podáno 17 hlasů, Marcello 9, Clemente 6, Roma 5, Onofrio, Panfilio po 4, Bentivoglio 2, Lanti, Rocci, Palotta, Monti, Franciotti, Durazzo, Panziroli, Facchinetti, Grimaldi, Altieri a Ginetti po 1 hlase.

Skrutatoři byli: Palotta, místo nemocného Valenze, Macchiavelli a Spada; infirmáři: Roma, Harrach a Colonna; přehlížitelé: Cornaro, Poli a Rondanini.

Odpoledne mnoho se mluvilo o Montim, avšak dostal velmi málo hlasů. Byly zase roztrženy. Marcello jich dostal 10, Onofrio 7, Panfilio 5, Lanti 4, Cornaro, Sachetti po 3, Bentivoglio, Roma, Spada, Cecilia, Palotta, Monti, Cle-

¹⁸⁾ Cancellieri 59.

mente, Altieri po 2, Spinola, Carpegna, Franciotti, Panziroli, Facchinetti, Grimaldi, Ceva, Ginetti po 1 hlase. Při akcesu: »Nikommu« připadlo 16 hlasů, Marcello měl 10, Onofrio 6, Roma 5, Monti a Clemente po 3, Spada, Sachetti, Panfilio po 2, Bentivoglio, Cecilia, Franciotti, Panziroli, Grimaldi a Altieri po 1 hlase. Při skrutiniu byli: Rocci, Bichi a Macchiavelli; infirmáři: Medici, Leone a Crescenzi; přehlížitelé: Teodoli, Colonna a Panziroli.

Nyní projeví španělský kardinálové ochotu vyjednávat s Barberinim, ale ovšem osobou třetí. Uloženo tudíž Harrachovi, aby se sjednal s Costagutim, jenž byl věrným přívržencem Barberinovým a to pro dobrodiní jeho rodině prokázaná. A když nic nevyřídili, aby k povolnosti Barberiniho přiměli, usneseno, že se na oko bude hlasovati pro Cenniniho, přítele rodiny Medicejské, a když to nedomůže, že se všecko ponechá »času«. Poněvadž dosud obě strany pevně proti sobě stály, druhý den (18. srpna) počal Spada jednati dle nařízení bully papeže Řehoře X. Když totiž v osmi dnech nepřišlo se k výsledku, bylo dááno kardinálům o jedno masité jídlo méně. Ale i tato přísnost volbu neurýchlila. Dostali (dne 18.) při volbě: Marcello 9, Franciotti 7, Onofrio 5, Roma a Panfilio 4, Lanti, Spada, Palotta, Altieri 3, Bentivoglio, Monti, Carpegna 2, Cornaro, Cecilia, Brancaccio, Grimaldi, Ceva, Lugo a Ginetti po 1 hlase. V akcesu znělo »Nikommu« 9 lístků; dále měl Marcello 10, Roma a Palotta 7, Franciotti 6, Panfilio a Clemente 4, Sachetti 3, Onofrio 2, Spada, Monti, Carpegna, Altieri po 1 hlase.

Barberini, Cornaro a Albornoz skrutinovali; infirmáři byli Ceva, Teodoli a Roma; reknogitoři: Durazzo, Cesis a Costaguti. Toho dne stala se formální chyba, která dala záminku k malému sporu. Infirmité odebrali se s pokladnou zavřenou ke kardinálovi Crescenzi, jenž nemocen ležel ve své celle, a dali nevyplněný jeho lístek omylem do skříňky. Zpozorovavše tuto chybu, oznámili kollegiu, co se stalo, a chtěli, aby lístek byl vyňat a donesen Crescenzi, aby naň jméno napsal. I různily se náhledy; někteří pravili, že hlas je neplatný, právě jako kdyby již byl položen do kalichu, a druzí zase, že dosti času bylo, aby znova mohl voliti, a že hlas odevzdán ještě nebyl. Hlasováno o tom, byl-li volební akt dokonán; že volba provedena byla, znělo 28 hlasů; 24 kardinálové tvrdili, že volba dokončena nebyla. Bylo tudíž prohlášeno, aby znova se infirmáři k nemocnému navrátili a od něho lístek vyplněný přinesli, zatím pak v kapli první lístek byl spálen. Avšak když se navrátili a hlasy byly přepočítány, nalezlo se, že jest o jeden lístek méně, než bylo kardinálů; proto hlasy všechny spáleny a nová volba se provedla. Při odpoledním skrutiniu obdrželi hlasů: Lanti 5, Marcello, Onofrio, Spada, Panfilio 4, Roma, Palotta 3, Bentivoglio, Monti, Clemente, Altieri 2, Spinola, Cornaro, Cecilia, Carpegna, Franciotti, Falconieri, Grimaldi, Rapaccioli, Ginetti po 1.

V akcesu: Nikomu připadlo 10 hlasů; Marcello 12, Roma a Palotta po 6, Clemente 4, Cecilia, Panfilio, Franciotti po 3, Monti po 2, Spada, Altieri, Rapaccioli, Gabrieli, Sachetti po 1 hlase. Skrutatoři byli: Colonna, Trivulzio a Rondanini. Po volbě sdělil Harrach, že protektorství Německa uděleno bylo Colonnovi, který k dalším službám císaři se zakazoval.

Dne 19. ráno byl propuštěn z konklave nemocný kardinál Bonghi, načež měl bavorský resident audienci u nového protektora Colony u přítomnosti celého kollegia kardinálského. I stalo se, že Harrach něco mu pošeptal do ucha, načež Antonio Barberini prohlásil, že není dovoleno s někým tajně se smloovati. Po schůzi pak dal se Barberini skrze Facchinettiho poptati u španělských kardinálů, dá-li Albornož také jeho druhému kandidátovi exklusi, ač-li nenavrhne někoho, kdo by ipso facto a iure naturae od hodnosti papežské byl vyloučen. Bylo mu k tomu dáno na srozuměnou, aby navrhl někoho z kollegia starších kardinálů. Ve schůzi důvěrníků španělských rozmlouváno déle o odpovědi; celkem s ní souhlasili, ale nesnášeli se s prostřednictvím Facchinettiho, který sděloval jen tolik, aby se to Barberinimu hodilo. Zvláště na to poukazovali, že ne oni jsou příčinou průtahů, nýbrž Barberini. Déle o tom hovořili a stáli na tom, aby se strany druhé měli nabídku písemnou, poněvadž postřehovali, že právě Barberini skoro každý den s jinými kandidáty vystupuje, aby se přesvědčil, na kolik hlasů může počítati. Bylo hlasů při volbě dopolední: Marcello a Franciotti 8, Onofrio 6, Roma, Sachetti, Palotta po 4, Lanti, Clemente po 3, Cornaro, Cecilia, Panfilio, Monti po 2, Bentivoglio, Spinola, Spada, Carpegna, Durazzo, Grimaldi, Barberini a Ginetti po 1.

Při akcesu: »Nikdo« 9, Clemente 7, Palotta 10, Marcello, Roma po 5, Sachetti 3, Monti, Franciotti 2, Lanti, Bentivoglio, Cornaro, Panfilio, Carpegna a Barberini po 1 hlase. Skrutinovali: Barberini, Filomarini a Teodoli; infirmáři: Antonio Barberini, Ceva a Panziroli; přehlížitelé hlasů: Bichi, Verospi a Crescenzo. Odpolední volba měla výsledek následující: Marcello 9, Onofrio 6, Sachetti 4, Lanti, Roma, Cornaro, Monti, Franciotti, Clemente po 3, Spada, Panfilio, Palotta, Altieri po 2, Crescenzo, Bentivoglio, Spinola, Cecilia, Rocci, Carpegna, Durazzo, Panziroli, Grimaldi, Rapaccioli a Ginetti po 1 hlase.

V akcesu: »Nikdo« 10, Marcello 8, Sachetti 6, Roma, Panfilio, Clemente po 4, Monti, Durazzo po 3, Cecilia, Palotta, Franciotti, Altieri po 2, Lanti, Bentivoglio, Onofrio, Spada, Cornaro, Panziroli, Rapaccioli po 1 hlase. U skrutinia byli: Capponi, Roma a Teodoli; infirmátoři: Monti, Poli a Bichi; přehlížitelé: Panfilio, Facchinetti a Altieri.

Ráno dne 20. srpna dostavil se ke bráně kníže Savelli, aby odevzdal císařův list Colonnovi, a usneseno, aby se veřejně přečetl. Hned tu pozorována jakási nespokojenost kardinála Capponiho, který byl uražen, že při jednání s Barberinim používá se Facchinettiho. Upozornil tudíž Harrach na tajné úmluvy Capponiho s Romou, a aby oba neztratili, přičinil se Albornož, že Capponimu slíbil, že na dále bude vyjednávati jen on, čímž také se upokojil. Volba dopoledne byla taková: Marcello měl 9, Onofrio, Filomarini a Roma 6, Bentivoglio, Sachetti, Cecilia, Palotta, Falconieri, Grimaldi, Ginetti 3, Lanti, Carpegna, Clemente, Altieri 2, Monti, Bragadino, Ceva 1 hlas.

V akcesu znělo 5 pro nikoho; dál obdržel Marcello 10, Onofrio a Ginetti 6, Roma 5, Clemente 4, Monti, Filomarini 3, Bentivoglio, Cecilia, Palotta, Altieri 2, Lanti, Sachetti, Brancaccio, Carpegna, Falconieri po 1 hlase. Lístky otvírali: Lanti, Clemente, Rondanini; infirmáři byli: Roma, Falconieri, Altieri; přehlížitelé: Harrach, Cueva, Macchiavelli.

Volba odpoledne provedena s následujícím výsledkem: Marcello 7, Cornaro, Panfilio 5, Roma, Cecilia 4, Rocci, Palotta, Franciotti 3, Lanti, Bentivoglio, Sachetti, Leone, Monti, Durazzo, Grimaldi a Altieri po 2, Onofrio, Brancaccio, Carpegna, Clemente, Panziroli, Falconieri po 1 hlase. Při akcesu: »Nikdo« 4 hlasy, Marcello 6, Cornaro, Cecilia, Rocci 5, Roma, Onofrio, Sachetti, Monti, Panziroli po 3, Panfilio, Leone, Carpegna po 2, Lanti, Palotta, Brancaccio, Durazzo, Filomarini, Clemente, Falconieri, Altieri, Ginetti po 1 hlase. Skrutinovali: Cueva, Trivulzio a Franciotti; nemocní: Albornož, Rocci, Verospi; přehlížitelé: Bragadino, Grimaldi a Bonghi.

Dne 21. srpna dopoledne dostali: Lanti a Marcello po 7, Panfilio 6, Onofrio 5, Roma a Clemente po 4, Cornaro, Palotta 3, Bentivoglio, Cecilia, Monti, Durazzo, Altieri po 2, Spada, Cecilia, Albornož, Carpegna a Ginetti po 1 hlase. V akcesu znělo pro »nikoho« 7 hlasů; Marcello 12, Clemente 6, Lanti, Roma po 4, Sachetti a Panfilio po 3, Onofrio, Cornaro, Rocci, Monti, Durazzo, Altieri po 2, Spada, Cecilia, Albornož, Carpegna a Ginetti po 1 hlase. U skrutinia byli: Medici, Lugo a Clemente; infirmáři: Bonghi, Theodoli a Cesis; přehlížitelé: Spada, Panziroli, Rapaccioli.

Odpoledne: Marcello 6, Roma 6, Panfilio 5, Lanti, Onofrio, Clemente po 4, Cornaro, Monti, Durazzo, Altieri po 3, Bentivoglio, Sachetti, Palotta, Cecilia po dvou, Harrach, Rocci, Brancaccio, Carpegna, Cesis a Ceva po 1 hlase. Při akcesu: »Nikdo« 8, Marcello 10, Monti 7, Clemente 6, Panfilio 4, Roma, Sachetti po 3, Lanti, Onofrio, Cornaro, Altieri po 2, Crescenzo, Bentivoglio, Cecilia, Carpegna, Facchinetti, Ceva a Ginetti po 1 hlase. Capponi, Roma a Bonghi řídili skrutinium; infirmáři byli Falconieri, Leone a Cesis; přehlížitelé: Gabriel, Sachetti a Palotta. Hlasující po několik dní pro Marcella ukázali španělské kardinálové, že majíce jistých 21 hlasů, mohou dáti nehodné osobě exklusi; věděl to dobře i Barberini, jehož druzí v odporu utvrzovali dokazující, že se mnozí při akcesu mohou spáčiti. I jeden z vážených kardinálů dal se slyšeti, že nepůjde při volbě za Sachettim, ale spíše za Altierim nebo Roccim, o nichž také mnoho se mluvilo. Dosud Barberini na dotaz Albornožův neodpověděl a v poradách všelijak vykládala se slova Albornožova, a dávali mu také na srozuměnou, že nemá hlasovati pro mladé a národní kandidáty, kteří pak již vykročovali sobě, jako by byli papeži. Proto i dne 22. volba děla se pouze na oko a sice s tímto výsledkem. Ráno dostali: Marcello 9, Roma 7, Sachetti, Panfilio po 5, Monti 4, Lanti, Cornaro po 3, Bentivoglio, Cecilia, Palotta, Clemente, Altieri po 2, Cueva, Rocci, Carpegna, Cesis, Ceva a Ginetti po 1 hlase. V akcesu: »Nikdo« 8, Marcello 10, Clemente 5, Roma, Panfilio po 4, Cornaro, Sachetti, Altieri po 3, Bentivoglio, Cueva, Onofrio, Carpegna, Durazzo, Ginetti po 1, Lanti, Cecilia, Rocci, Palotta, Monti po 2 hlasech. Vedli skrutinium: Bichi, Clemente a Mattei; dohlížitelé byli: Sachetti, Giorio a Poli.

Volba odpoledne dopadla takto: Marcello 8, Onofrio, Panfilio 6, Lanti, Roma 4, Cornaro, Cecilia 3, Sachetti, Palotta, Clemente, Altieri 2, Bentivoglio, Leone, Rocci, Carpegna, Cesis, Rosetti, Ceva a Ginetti po 1 hlase. Při akcesu: »Nikomu« 11, Marcello 8, Roma a Panfilio po 7, Clemente 4, Onofrio, Monti po 3, Bentivoglio, Cornaro, Sachetti a Altieri po 2, Cecilia, Leone, Carpegna,

Durazzo, Ceva po 1 hlase. Skrutinovali Rocci, Filomarini a Carpegna; přehlíželi hlasy: Cueva, Macchiavelli a Rapaccioli.

Dne 23. srpna žádal vyslanec z Parmy za audienci u kollegia, avšak pro odpor Palotty byl odkázán na chvíli pozdější. I toho dne nebyl výsledek žádný. Při volbě obdrželi: Marcello 8, Panfilio 7, Onofrio 6, Lanti 5, Roma, Sachetti, Monti 4, Cornaro, Clemente 3, Palotta, Altieri 2, Crescenzi, Bentivoglio, Capponi, Cecilia, Rocci, Carpegna, Ceva a Ginetti po 1 hlase. V akcesu: »Nikomu« 9 hlasů; Marcello 12, Panfilio 7, Clemente 5, Roma, Onofrio 4, Cecilia 3, Bentivoglio, Sachetti, Rocci, Monti, Altieri 2, Cornaro, Carpegna po 1 hlase. Při skrutiniu byli: Clemente, Marcello a Harrach. Infirmáři Alborno, Medici a Colonna; přehlížitelé Cesis, Falconieri a Lanti.

Odpoledne: Roma 6, Marcello, Onofrio, Panfilio po 5, Sachetti, Cecilia, Monti, Panzirolí po 4, Bentivoglio, Cornaro po 3, Lanti, Palotta po 2, Capponi, Carpegna, Grimaldi, Altieri a Ginetti po 1 hlase.

Costaguti při volbě napsal místo Rocciho Romu, a když se hlasy přečetly a on hlas domněle pro Rocciho odevzdaný neslyšel, ozval se proti tomu a žádal, aby volba znova se provedla. Neboť tím, že na Rocciho nepřipadl při první volbě ani jeden hlas, nemohlo být také v akcesu pro něho hlasováno, a kdyby snad tehdy stav pro něho příhodný nastal, byl by od papežské hodnosti byl vyloučen. Neshoda vyrovnána tak, že přehlížeci dotvrdili, že skrutatoři četli místo Rocciho jméno Romovo.

V akcesu bylo pro nikoho hlasů 12; dále obdrželi: Marcello 7, Roma a Clemente 4, Onofrio, Sachetti, Panfilio, Monti po 3, Lanti, Cornaro, Cecilia, Bentivoglio, Carpegna, Altieri po 2, Palotta, Panzirolí, Grimaldi a Ginetti po 1 hlase. Řídili volbu: Monti, Durazzo a Franciotti; infirmáři byli: Facchinetti, Rocci a Rosetti; přehlížitelé: Roma, Polí a Cecilia.

Večer se španělsí přívrženci u Albornoza sešli, a tu s nimi sdělil Trivulzio šifrovaný list, ve kterém oznamováno, že Parmenský kníže chce učiniti nepřátelský pokus proti Barberinimu, a žádal, kterak má se zachovati, aby jinak volbě papeže nepřekážel. Protože pak volba Sachettiho bez jejich vůle beztoho provésti se nedala, a uznáváno, že by nepřátelství mohlo míti v ten čas smutné následky, ano i loďstvo francouzské bylo pohotově, usneseno v poradě, aby ničeho nepodnikal, aby strana Barberiniho znepokojena nebyla a roztrpčena; neboť potom chtějí býti papežem jim náchylným chráněni, mohli konklave do doby dlouhé protahovati. Sám Barberini chtěje znáti zámysly Španělů, poptati se dal u Savelliho, zdali exkluse, kterou kardinálové proti Sachettimu hrozili, pochází od samého krále; on mu odpověděl dvojsmyslně, a teprve přisvědčil, když ho kardinálové poučili. Ale i Albornož chtěl dohodnouti se s Barberinim a navedl Harracha, by přiměl Colonna, aby on Barberiniho přemluvil, by od Sachettiho upustil. Ten skutečně upomenul ho, aby už k vůli vlastní rodině ustal od jednání ve prospěch nemožné volby, a pak jednáno o osobnostech, které by nejvíce naděje měly na důstojnost papežskou. Všeobecně se žádalo, aby zvolen byl jeden ze starého kollegia kardinálského, aby již předem vyloučena byla možnost, že by papež tak dlouho panoval, jako nebožtík Urban VIII. Z kandidátů Roma zdál se býti příliš

mladým a zdravým, Crescenzi byl opět neustále churav, Lanti byla osoba neznámá a k tomu urputný a proslýchalo se, že by své rodině chtěl pomoci, provdávaje příbuzné do bohatých rodin; Cenninimu vadil opět jeho volný život, který nesnášel se s tak vysokou hodnotí. Konečně mluveno o Bentivoglim, který v dosti dobrém přátelství s Barberinim žil. Ovšem bylo hlavním úmyslem Barberiniho, aby zjednal si takovou osobu, která by se nemstila a snad i nevyžadovala účet ze správy, již měl on za minulého papeže ve své moci.

Toho dne sestaveno bylo od zvolených kardinálů 25 článků,¹⁹⁾ které příštímu papeži hned po volbě měly býti podány, aby je přísahou stvrdil, že je bude zachovávat. Mnozí, zvláště starší kardinálové se jim vysmívali, pochybuje, že by k tomu dojíti mohli. Žádali na budoucím papeži:

1. aby se přičinil o mír mezi křesťanskými knížaty, a obrátil jejich síly proti nevěřícím;

2. aby podporoval opravu mravů a usnesení koncilie Tridentského;

3. aby se postaral, aby kardinálové byli u slušné vážnosti u každého i u osob panujících;

4. aby jednání kongregací papeži přednášena byla od prvních kardinálů ve veřejné konsistoři, nebo v soukromém slyšení;

5. aby milosti prokazované bratrům a sestrám kardinálův děly se zadarmo a cestou tajnou, jako bylo v obyčeji před několika léty;

6. aby právo praesentovati nebo jmenovati k hodnostem duchovním nebylo povoleno žádnému světskému ani duchovnímu knížeti bez rady a svolení dvou třetin kardinálů;

7. aby neukládal desátky na církevní benefícia a neprodužoval daně bez nejnútnejší potřeby a bez schválení většiny kardinálského kollegia;

8. aby svolil, aby kardinálové mohli uděleti všecka benefícia a prebendy jich kostelů, komendy, názvy i přes rezerváty papežovy;

9. že potrestá všecky přestupky spáchané po čas osíření trůnu papežského, jako i v jiné době;

10. že dovolí, aby kardinálové měli svobodné udělení všech beneficií;

11. že neučiní, ani nepotvrdí, ani neprodlouží žádné vyslanectví, nebude povyšovati ke kathedrálním a klášterním beneficiím bez svolení většiny, ani nebude rozdíleti práva kardinálů bez jich souhlasu, ani přikládati klausuli »s radou a svolením bratří našich«, když v konsistoři tito o radu tázáni nebyli, a větší jich část k tomu nesvolila;

12. že nebude obtěžovati osoby duchovní pod »záminkou nedovoleného obchodu« od apoštolských podvýběrčích neb od jiných úředníků komory papežské;

13. že nebude se míchat v pozůstalosti po zemřelých kardinálech pod jakoukoliv záminkou, a když zemřeli mimo svou residenci, že není dovoleno, aby byly pod kořistí a jinými právy papežské komory, ale dovolí, aby přejítí smělo jmění jejich svobodně na jejich dědice;

14. že přivolí kardinálům, aby směli si vyvoliti zpovědníky;

¹⁹⁾ Viz Přílohu III.

15. že přizpůsobí bullu papeže Urbana VIII. jednající o residenci biskupů ve smyslu koncilia Tridentského;

16. že nedovolí, aby domácí lidé a náhlebníci kardinálů byli potahováni k jinému soudu, než před auditora komory, anebo před biskupy, v jejichž diecesích mají benefícia;

17. že svolí, aby kardinálové mohli svobodně nakládati s ozdobami a s náčiními svých kaplí, a že odvolá, co bulla papeže Urbana VIII. o tom ustanovuje;

18. že dovolí kardinálům, kteří mají benefícia nebo chrámy ve státě papežském, aby mohli svobodně jejich užítky, ať v obilí nebo v zrně, vyvážeti bez jakéhokoliv svolení nebo poplatku komoře, které se udati má pouze pravé množství obilí, zvláště když do konce října ohlásí, že ho nemá zapotřebí;

19. že se postará, aby měli kardinálové z Neapolska povinnou dávku vína;

20. že mohou kardinálové bez nového dovolení udělovati pense do obnosu 1000 dukátů jedné nebo více osobám, jen když zachovávají ustanovení papeže Urbana VIII.;

21. že nebudou ohlašována více ustanovení trestní a hanlivá, za jaké se pokládá každé takové ustanovení, jež v nejmenším poškozují jejich privilegia de jure nebo de facto;

22. aby se kardinálové vysloviti mohli o každé dani, desátku nebo řádné dávce i mimořádné jak ve městě tak i na venkově, a o nich ať rozhoduje se v konsistoři dvěma třetinami;

23. že určí kongregaci kardinálů, aby se tu nešvary napravily, o prostředcích peněžitých, určených ke stavbě sv.-Petrského chrámu, a mohly se opatřiti i jiné věci, jež týkají se dobré správy zmíněné stavby;

24. že nevypoví válku žádnému knížeti ani zemím nepoddaným, aniž vejde ve spojení proti komukoli, bez výslovného souhlasu dvou třetin kardinálů;

25. že jest ochoten, až se mu učiní poklona a poslušnost se slíbí, tyto články přísahou potvrditi.

Ve mnohém omezoována byla sice pravomocnost papežova, nicméně většina článků obsahovala stížnosti, již pronášené za posledního papeže, jemuž lid »papa Gabella« přezdíval, a které byly příčinou nespokojenosti lidu obecného.

Ani dne 24. srpna, když již bylo před ranní volbou, Barberini se nepoddal. Vzhledem k tomu, že exkluse Sachettiho i morálně jista byla, upozorňován byl na stav věci, avšak dal za odpověď, že podle svého svědomí nenalézá v celém kolegiu kardinálském takové osoby, která by se lépe hodila než Sachetti. Marné bylo poukazování, že by ani církvi se nezavděčil, kdyby proti vůli krále »katolického« a tak mocného chtěl nějakou osobu povýšiti, odpovídal pouze, že král španělský hřeší, vylučuje-li osobu tak vhodnou a že sám takovým hříchem obtížiti se nechce. A když mu dáno na srozuměnou, že nadarmo proti Španělům se namáhá, ježto k exklusi mají dostatečný počet hlasů, prohodil, že tu nechá pracovati čas, který prý snad »vytáhne« některého starého kardinála z jeho strany. Tak nastávala zase volba nerozhodná.

Obdrželi: Marcello 6, Roma, Onofrio, Monti 5, Cecilia, Panfilio, Panziroli 4, Lanti, Bentivoglio, Sachetti 3, Cornaro, Palotta 2, Crescenzo, Carpegna, Du-

razzo, Cesis, Clemente, Altieri, Barberini a Ginetti po 1 hlase. V akcesu: »Nikdo« 14; Marcello 9, Roma a Clemente 4, Sachetti, Panfilio, Altieri po 3, Onofrio, Monti, Durazzo, Barberini po 2, Lanti, Bentivoglio, Cornaro, Cecilia, Palotta, Carpegna, Panziroli po 1 hlase. Skrutinium řídili Spada, Monti a Altieri; infirmáři byli: Este, Rocci a Verospi; přehlížeči: Mattei, Rosetti a Franciotti.

Po obědě měl audienci Savelli, jenž konklave upokojil ohledně vojska neapolského.

Při volbě odpolední byl poměr hlasů takový: Marcello 8, Onofrio 6, Lanti, Roma, Panfilio 5, Monti a Altieri 4, Sachetti a Clemente 3, Cornaro, Cecilia, Palotta, Panziroli 2, Bentivoglio, Capponi, Rocci, Bichi, Carpegna po 1 hlase.

V akcesu bylo hlasů pro »nikoho« 12; Marcello 7, Sachetti 5, Monti 4, Roma, Cecilia, Panfilio, Bentivoglio, Clemente, Altieri po 3, Cornaro, Galotta po 2, Lanti, Capponi, Onofrio, Rocci, Carpegna a Poli po 1 hlase.

Skrutinovali: Bentivoglio, Albornoz a Harrach; infirmáři: Valenze, Verospi a Trivulzio; přehlížitelé: Roma, Monti a Montalto.

Cesis pokusil se potom, aby získal Grimaldiho a Bonghiho, kteří příbuzné ve Španělsku měli, avšak nedocílil ničeho, neboť zvláště Grimaldi byl přívržencem Barberiniho. Vůbec měla i francouzská strana mnoho starostí a zejména Antonio Barberini, který prý až v 5 hodin chodil spat. Také se prosllechlo, že kurýr francouzský přinesl pro nepoty papežovy 15.000 dukátů, které mezi důvěrníky rozdány býti měly.²⁰⁾

Dopoledne dne 25. srpna při volbě ranní obdrželi: Roma 6, Marcello, Onofrio, Panfilio, Monti a Altieri po 5, Lanti, Bentivoglio, Cornaro, Sachetti, Cecilia, Panziroli po 3, Palotta 2, Albornoz, Carpegna, Cesis, Clemente a Ginetti 1 hlas.

Při akcesu znělo: 12 hlasů pro »Nikoho«; Marcello 7, Clemente 6, Roma, Monti 4, Onofrio, Cecilia, Albornoz, Altieri po 3, Sachetti, Palotta po 2, Lanti, Bentivoglio, Cornaro, Rocci, Carpegna, Cesis, Panziroli po 1 hlase.

Volbu řídili tehdy: Durazzo, Capponi a Costaguti; infirmáři byli: Valenze, Brancaccio a Bonghi; přehlížitelé; Franciotti, Verospi a Panziroli.

Na naléhání Harrachovo měl Colonna opět jednati s Barberinim, aby již k vůli vlastní vážnosti upustil od Sachettiho, který beztoho rozhlásil svým konklavistou, že exkluse proti němu zamýšlená nepochází od krále. Avšak Colonna nevyjednával, věda, že rozmluva jeho nebude mít žádného výsledku, protože o něm přece známo, že jest jako protektor zavázán; ale mimo to nechtěl se stavěti v čelo těch, kteří hrozili exklusi, aby snad i vlastní věci neuškodil. Nastala tudíž zase volba nerozhodná.

Případlo hlasů: Marcello 7, Onofrio 5, Lanti, Roma, Sachetti, Cecilia, Panfilio, Monti po 4, Cornaro, Rocci, Panziroli a Altieri po 2, Crescenzo, Bentivoglio, Capponi, Palotta, Brancaccio, Carpegna, Durazzo, Grimaldi, Barberini a Ginetti po 1 hlase. V akcesu odevzdáno bylo pro »Nikoho« 12 hlasů; dále dostal Marcello 8, Roma 6, Altieri 5, Onofrio, Panfilio, Clemente po 3,

²⁰⁾ Srovnej Přílohu VIII.

Bentivoglio, Cornaro, Cecilia, Monti po 2, Capponi, Carpegna, Durazzo, Cesis, Barberini a Ginetti po 1 hlase. Skrutatoři odpolední byli: Altieri, Bragadino a Ceva; infirmáři: Verospi, Cesis a Cueva; přehlížitelé: Filomarini, Ginetti a Barberini.

Večer posléze se rozneslo, že v několika dnech Barberini provede volbu Sachettiho, ač na oko Cornara podporoval; také i v městě zpráva se rozšířila, a mimo to, že řady španělské se trhají. Bylo totiž známo, že u Sachettiho byli návštěvou bratři kardinála Gabrieliho a Cesis, a všeobecná byla domněnka, že ti na stranu jeho přeběhli. Ovšem o Cesisovi nemohl toho nikdo věřiti, Gabrieli pak vždy zůstával pochybným a měl dosti příčin, pro které se mohl dáti snadno získati. Jinak slíbili však Monti a Durazzo, že budou při exklusi; Španělé nabádali své přívržence k opatrnosti.

Volba dne 26. srpna: Marcello a Onofrio 7, Roma 6, Panfilio 5, Sachetti 4, Lanti, Bentivoglio, Cecilia, Monti, Altieri po 3, Durazzo, Panziroli po 2, Crescenzi, Capponi, Spada, Cornaro, Altieri, Rocci, Palotta, Carpegna po 1.

V akcesu »Nemini« napsáno hlasů 10; obdržel Marcello 8, Panfilio a Altieri po 6, Onofrio 4, Monti 3, Roma, Capponi, Cornaro, Sachetti, Clemente, Panziroli po 2, Lanti, Crescenzi, Bentivoglio, Spada, Alborno, Rocci a Carpegna po 1 hlase. Skrutinium řídili: Cecilia, Falconieri a Trivulzio; infirmáři: Bonghi, Rosseti, Este; přehlížitelé: Franciotti, Capponi a Monti.

Překvapilo obecně, že Altieri obdržel tolik hlasů, a jednáno o nadějích jeho k hodnosti papežské; v jeho neprospěch se přetřásalo, že prý pochází z rodiny židovské. Aby španělští připoutali k sobě i na dále Gabrieliho, poslán k němu Mattei, horlivý odpůrce Sachettiho; na Trivulzim pak nemohli ničeho vymoci, než úplnou nestrannost, a že bude pozorovati obě strany. Lanti a Crescenzi, o nichž bylo roztroušeno, že jdou s Barberinskými, stáli pevně, což ukázalo nepravdivým, neboť staré kollegium čítalo svých 21 hlasů. Ještě dáno pokynutí Tadeovi Barberinimu, aby naléhal na bratra, aby od Sachettiho upustil již k vůli španělskému králi. Před odpolední volbou radil se Barberini s Cornarem a přednesl mu svůj záměr. Chtěl ho totiž podporovati na místě prvním, k čemuž však Cornaro odvětil, že by to nebylo rozumné; na druhém místě Sachettiho, ač kandidatura nemožná a zoufalá; na třetím místě jmenoval Panfilia a na čtvrtém Poliho.

Volba odpoledne: Marcello 7, Roma 6, Onofrio, Panfilio 5, Sachetti, Clemente 4, Lanti, Monti, Altieri 3, Bentivoglio, Cornaro 2, Crescenzi, Capponi, Spinola, Cueva, Spada, Cecilia, Rocci, Palotta, Durazzo, Cesis, Panziroli, Barberini a Ginetti po 1 hlase. V akcesu: »Nikommu« 11 hlasů; Marcello 7, Altieri 6, Clemente 4, Bentivoglio, Roma, Onofrio a Barberini po 3, Sachetti, Cecilia, Panfilio, Rocci, Monti 2, Cueva, Spada, Palotta, Panziroli po 1 hlase. V akcesu se stalo, že někdo napsal místo Panfilio »Pameilio« (e místo f) a dlouho neshoda panovala, až konečně poukázáno, že v předešlém konklavi na jednom lístku stálo Barbarini místo Barberini, a že lístek přece platil. Skrutinium spravovali: Teodoli, Clemente a Bentivoglio; infirmáři: Ceva, Valenze, Lugo; a protože tito dva nemocni byli, Poli a Panziroli: přehlížitelé: Rocci, Altieri a Durazzo.

Den 27. nepřinesl žádného rozhodnutí. Při ranní volbě obdrželi: Panfilio 6, Lanti, Marcello, Onofrio po 5, Roma, Sachetti, Monti po 4, Bentivoglio a Altieri po 3, Capponi, Cornaro, Cecilia, Palotta, Clemente po 2, Crescenzi, Borgia, Rocci, Carpegna, Durazzo, Panziroli, Barberini 1 hlas.

Hlasy přečítali: Capponi, Rosetti a Lanti; od nemocných je přijímali: Roma, Gabrieli a Sachetti; posléz je přehlíželi ještě: Medici, Harrach a Altieri.

Odpoledne provázena byla volba výsledkem následujícím: Marcello 8, Lanti, Monti a Onofrio 5, Roma, Sachetti, Panfilio 4, Cecilia 3, Bentivoglio, Capponi, Altieri, Ginetti a Barberini 2, Crescenzi, Cornaro, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Clemente po 1 hlase. Při akcesu: »Nikdo« 13, Marcello 8, Altieri 6, Roma 5, Monti a Barberini 4, Onofrio a Clemente 3, Bentivoglio a Panfilio 2, Capponi, Cornaro, Sachetti, Cecilia, Rocci a Carpegna po 1. Skrutinium řídili: Teodoli, Clemente a Bentivoglio; infirmáři byli: Ceva, Valenze a Lugo, Poli a Panziroli, z nichž Lugo a Valenze byli nemocni; rekognitoři: Rocci, Altieri a Durazzo.

Také dne 28. srpna nebylo žádného jednání a formálnosti volební prováděly se bez naděje na výsledek. Dostali pak při první volbě ráno: Marcello 7, Onofrio 6, Lanti, Roma, Monti 5, Sachetti, Panfilio 4, Cecilia 3, Bentivoglio, Capponi, Clemente, Altieri 2, Cornaro, Alborno, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Barberini, Ginetti a Panziroli po 1 hlase.

Při volbě v akcesu: Marcello a Altieri 6, Roma, Onofrio, Clemente 4, Capponi, Barberini 3, Bentivoglio, Cornaro, Panfilio, Carpegna 2, Sachetti, Cecilia, Rocci, Monti, Panziroli po 1; »Nikommu« dáno bylo 13 hlasů. Skrutinovali tehdy: Macchiavelli, Filomarini a Harrach; nemocní: Antonio, Lanti, Monti; přehlížitelé: Rocci, Sachetti a Poli.

Volba odpolední dopadla následovně: Onofrio, Roma a Panfilio 6, Sachetti 5, Lanti, Marcello, Monti 4, Cornaro a Altieri 3, Cecilia a Clemente 2, Bentivoglio, Capponi, Sandoval, Alborno, Rocci, Palotta, Monti, Carpegna, Franciotti, Durazzo a Panziroli každý po 1 hlase.

V akcesu znělo »Nemini« 14 hlasů; Marcello a Sachetti obdrželi 6, Clemente a Altieri 4, Monti, Roma a Onofrio 3, Capponi, Cecilia, Panfilio, Rocci 2, Bentivoglio, Carpegna, Franciotti, Durazzo po 1 hlase. Zvoleni byli za skrutatory: Ceva, Antonio Barberini a Grimaldi; za infirmáře: Falconieri, Bichi a Poli; za recognitory: Bragadino, Este a Brancolini.

Až večer teprve jednal Barberini s Medicim a vyslovil, že exkluze Sachettiho pro něho přišla tak z nenadání, že ani neprozkoumal, která osoba by se nejlépe hodila pro papežskou hodnost. Hleděl ho tudíž upokojiti Medici, aby si počínal jako »nepotové«, když viděli, že kardinál od nich podporovaný neprojde, že se naklonili tam, kde nejmenšího bylo odporu znáti. Ovšem jednání o osobě zaříditi se musilo tak, aby žárlivost panující neroztrhla stranu, a i Španělé i Barberini chovati se musili opatrně. Barberini neučinil ničeho, aby smýšlení projevil, a pracoval i následujícího dne pro Sachettiho, ovšem že marně. Bylo při ranní volbě nejvíce hlasů pro Marcella (8), po něm poprvé čítal Panfilio 7 hlasů, též Roma měl 7, Lanti, Sachetti, Cecilia po 3,

Bentivoglio, Monti, Panziroli, Barberini 2, Capponi, Spada, Albornoz, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Clemente po 1 hlase.

Při akcesu: Marcello 8, Monti 7, Roma, Barberini 4, Sachetti, Panfilio, Clemente, Albornoz 3, Onofrio, Rocci 2, Capponi, Carpegna, Panziroli po 1 hlase; pro »nikoho« bylo odevzdáno 12 hlasů. Skrutinium vedli: Monti, Poli a Rappacioli; infirmáři: Marcello, Macchiavelli, Montalto; přehlížečel: Falconieri, Lanti a Panziroli. Nyní konečně uznal Barberini, že mu třeba v čas postavit se jest na stranu toho, který považován jest za osobu nejuhodnější, a hned s bratrem svým Antonínem a Bichim jednal o kandidatuře Panfilioho. Ale ti mu odporovali a Bichi vyslovil, že poslední sly pro Sachettiho vynaloží; nezbývalo tudíž ani Barberinimu nic jiného, než aby i potom pro Sachettiho pracoval, až zatím dostane se mu zprávy z Paříže, kam zvláštního posla vypravil, bude-li proti Panfilimu zrušena exkluze, kterou Bichi hrozil. Španělé, kteří vyjednávali pomocí Harracha, nevyslovovali určité jméno, aby snad staré kardinály neodpudivili, a jednalo se jim, aby s Barberinim se domluvili.

Při volbě odpolední obdrželi: Marcello 8, Roma 6, Panfilio 6, Sachetti 5, Onofrio 5, Monti 4, Lanti, Bentivoglio po 3, Cornaro, Cecilia, Palotta, Altieri po 2, Capponi, Rocci, Carpegna, Durazzo, Clemente, Panziroli, Barberini a Ginetti po 1. Počet hlasů v akcesu znám není. Skrutinováli: Poli, Crescenzo, Cecilia; infirmáři: Ginetti, Barberini a Altieri; přehlížeči: Onofrio, Antonio, Panziroli.

Večer se sešli španělští přívrženci u Albornoz, kde se přečetl dopis Mediciho, který toho dne nějak již obojetně se choval, dorozumívaje se potajmu s Cesisem. Pravil, že by bylo dobré, kdyby španělští několikrát hlasovali pro kandidáty Barberinim podporované, ježto by ho získali zcela jistě, že by se k nim v akcesu přidal. Ale návrh ten zamítnut proto, že by se sice jedna osoba získala, ale všichni staří kardinálové by odpadli; tudíž umínili si i nadále při exkluzi trvati a tak tím spíše udržeti stoupence pohromadě; nebo vyloučivše Sachettiho, jenž měl nejvíce vyhlídek, připravili cestu druhým kardinálům. Protože pak zase na druhý den Barberini, u něhož se několik porad odbývalo, pokusiti se chtěl o jednoho ze svých stoupenců, bylo potřeba tím více zachovati všecky. Beztoho hned ráno (30. srpna) počal pomocí Falconieriho jednati s kardinálem Romou, aby oznámil kardinálům španělským, by pro Sachettiho hlasovali, a vůbec dal na jevo, jakoby mohl překonati jejich překážky. Bichi zase hleděl Mediciho získati, aby alespoň kardinály florenské odtrhl od Španělů. Ale ten odvětil, třebas Sachettimu kníže přízniv byl, že on proti němu musí býti již jako kardinál a protektor, a nepřestane-li dále o něm mluvit, že ho mítí bude za svého nepřítel. I na Cornara doléhal Barberini, a ten zase vymlouval se, že učiní jen, co mu káže svědomí; také o Estenského se pokusil a sdělil mu, jak daleko věc Sachettiho pokročila. Proto napomenuli se všichni ještě v poslední chvíli, aby byli věrni, a kromě Estenského, o němž Harrach se domníval, že i za jasného dne se dá získati pro nepřítel, vytrvali ve volebním boji, v němž dostalo se jim ještě více hlasů než kdy jindy. Při něm došlo i k hádce mezi oběma stranami; Panziroli,

kterému exkluze králem španělským prohlašovaná proti Sachettimu se nelíbila, pravil, že králem opovrhne, načež Albornoz pro ta slova ho káral.

Hlasování dopadlo takto: Marcello 9, Panfilio 7, Bentivoglio 6, Lanti 5, Crescenzo, Roma, Cecilia 4, Sachetti a Altieri 3, Clemente 2, Capponi, Spinola, Onofrio, Rocci, Monti Carpegna 1. Některý kardinál dal již o této volbě hlas »nikomu«, což dle bully za hřích bylo považováno.

V akcesu bylo »Nikom« 12 hlasů; Panfilio a Rocci po 7, Roma 6, Marcello a Sachetti po 5, Monti 4, Carpegna 3, Bentivoglio, Capponi, Clemente, Altieri po 2, Lanti, Onofrio, Panziroli po 1 hlase. Ke skrutiniu zvoleni byli: Montalto, Durazzo a Spada; infirmáři: Franciotti (Lugo, Valenze nemocní), Bichi a Antonio Barberini; dohlížečel: Roma, Onofrio a Trivulzio.

Hlasování Barberiniho překvapilo, neboť kandidát jeho v akcesu dostal jenom pět hlasů. Počítal, že při první volbě dostane 12 hlasů, a v akcesu 26 hlasů, dohromady 38 hlasů, což dostačovalo. Věděl tudíž, že všichni, kteří mu přáli, se zpáčili, když viděli, že volbou Sachettiho by naděje vlastní byla marna. Ovšem Albornoz všeho si při volbě všiml, i když se hlasy předčítaly, i rozčilení mezi stranou Barberinskou, že mu ani neušlo, kterak Trivulzio dokazoval, že by na vzdory domu rakouskému chtěl mítí Sachettiho papežem. Špatný výsledek volby tím mrzutější byl, že z města, kde se rozhlásilo, že bude dnes ještě papež zvolen, na 8000 lidí se dostavilo na náměstí Svato-petrské, aby nového papeže spatřili, a i Tadeo Barberini a oba bratři Sachettiho byli přítomni čekající, až se konklave otevře.

Odpoledne byly hlasy takto rozděleny: Marcello 8, Onofrio, Sachetti, Panfilio 5, Lanti, Bentivoglio, Roma, Monti, Clemente 3, Rocci, Panziroli, Altieri 2, Crescenzo, Capponi, Spinola, Spada, Palotta, Carpegna, Durazzo, Grimaldi, Lugo, Medici po 1 hlase. V akcesu znělo »14« pro nikoho: Marcello obdržel 6, Roma a Altieri 5, Monti 4, Panfilio 3, Lanti, Bentivoglio, Onofrio, Rocci, Carpegna, Clemente, Panziroli, Grimaldi 2, Capponi, Sachetti, Cecilia po 1 hlase.

Při skrutiniu byli: Facchinetti, Bonghi a Rocci; infirmáři: Cueva, Medici a Altieri; přehlížečel Spada, Filomarini a Bragadino.

Ještě téhož dne dostavil se francouzský vyslanec a před kollegiem nejprve řečí francouzskou, potom vláskou sliboval ochranu dodávaje, že k pouhému jen pokynutí dostaví se loďstvo francouzské, které za tou příčinou v moři Tyrhenském křižovalo.²¹⁾ Slova jeho zastrašila kardinály španělské, zvláště když Este více se sblížoval s Barberinim, a chtěli již jednati s ním, ačkoliv záměry své zcela mu odkryti nezamýšleli. Potajmu těšili se dopisy krále španělského z roku 1638, 1640, 1641 a 1644, jimiž Sachetti od stolice papežské byl vyloučen; ten pak znaje dosavadní neúspěch, žádal sám Barberiniho, aby kandidaturu jeho více nepodporoval a nedával se do vyjednávání stran osoby jeho. Avšak Barberini chtěl přece ještě času příhodnějšího vyčkávati.

²¹⁾ Viz Přílohu VIII.

Den na to 31. srpna onemocněl kardinál Bentivoglio na zimnici tak povážlivě, že po dobrém zdání lékařů z konklave na nosítkách byl odnesen, a více se nevrátil, a také dne 7. září zemřel. Tím ubyl straně Barberinské jeden hlas, ale nicméně byli odhodláni i dále pro Sachettiho hlasovati, třebaž i kdyby jim to nic neprospělo.

Dostali při ranní volbě: Panfilio 7, Lanti, Marcello, Roma po 5, Onofrio, Cecilia, Monti, Altieri po 3, Bentivoglio, Sachetti, Panziroli, Barberini po 2, Crescenzo, Capponi, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Cesis, Ginetti a Caraffa po 1 hlase. V akcesu znělo: pro »nikoho« 10 hlasů; Marcello jich dostal 7, Sachetti, Panfilio a Monti po 4, Roma, Cecilia, Altieri, Barberini po 3, Lanti, Capponi, Rocci, Carpegna, Panziroli po 2, Crescenzo, Bentivoglio, Onofrio, Ginetti, Caraffa po 1 hlase. Skrutinovali: Ceva, Palotta a Ginetti; infirmáři byli: Cesis, Durazzo a Franciotti; přehlížeči hlasů: Spada, Capponi a Sachetti. Po slyšení vyslance španělského byl při odpoledním hlasování tento poměr: Marcello 8, Roma a Clemente po 5, Onofrio, Panfilio po 4, Lanti, Sachetti, Altieri po 3, Bentivoglio, Cornaro, Cecilia, Rocci, Palotta, Monti po 2, Crescenzo, Spinola, Carpegna, Durazzo, Panziroli, Grimaldi, Barberini a Cesis po 1 hlase.

V akcesu »Nikdo« 13 hlasů; Marcello, Bentivoglio, Roma, Altieri a Clemente 4, Cecilia, Panfilio, Monti po 3, Onofrio, Sachetti, Rocci, Barberini po 2, Lanti, Capponi, Carpegna a Cesis po 1 hlase. Hlasy počítali: Giorio, Panfilio a Sachetti; infirmáři Onofrio, Trivulzio a Montalto.

Večer napomínali se kardinálové španělští, neznajíce zámysly Barberiniho, aby byli stáli; také i Cornaro Barberinimu domlouval, aby dlouhým volbám učinil konec. Proto aby navnadil kardinály, dal napsati od Julia degli Oddi²²⁾ zvláštní manifest, ve kterém by byly vyloženy důvody, proč má Sachetti býti zvolen za papeže. Divil se, že Sachetti jest od krále španělského vyloučen, zásluhy si získav o Španělsko jakož i bratři jeho, zvláště Alexandr Sachetti, který bojoval ve Flandrech, a nemohl vůbec pochopiti, že Albornoz tak zarputile trvá na jeho vyloučení, kdežto on nad jiné osoby k hodnosti té se hodí. Medici a Trivulzio, který byl prostředníkem, přinesli list tento do schůze, jež byla u Albornoz, a tam o něm jednáno a důvody také vyvracovány. Ráno dne 1. září učinili Barberinští náběh, ale hned zase ve druhém hlasování pro tentokrát upustili. Obdržel při ranním hlasování Marcello, Roma a Sachetti po 7, Onofrio 5, Panfilio 4, Cesis 3, Lanti, Bentivoglio, Monti, Barberini po 2, Spinola, Spada, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Clemente, Panziroli, Grimaldi, Altieri po 1 hlase. V akcesu: odevzdáno pro »nikoho« 11 hlasů; Marcello měl 9, Barberini 7, Onofrio, Sachetti, Monti po 3, Bentivoglio, Roma, Rocci, Altieri 2, Lanti, Capponi, Spada, Cornaro, Cecilia, Panfilio, Palotta, Carpegna, Clemente, Panziroli, Grimaldi po 1 hlase.

Za skrutatory byli zvoleni: Roma, Cornaro a Cueva; infirmáři: Este, Crescenzo a Costaguti; přehlížeči: Panfilio, Sachetti, Giorio.

²²⁾ Rukopis dvorní knihovny 6190. 233.

Odpoledne byl počet hlasů tento: Marcello 8, Onofrio 7, Lanti a Altieri 4, Roma 5, Sachetti, Monti 3, Bentivoglio, Panfilio, Rocci, Panziroli, Clemente 2, Capponi, Spinola, Spada, Cecilia, Palotta, Carpegna, Durazzo, Grimaldi 1. V akcesu obdržel Marcello 8, Onofrio 7, Lanti a Altieri 4, Sachetti, Cecilia, Monti, Panfilio 3, Bentivoglio, Rocci, Carpegna 2, Capponi, Onofrio, Spada a Grimaldi 1; »Nemini« znělo 12 listků.

Dne 2. září již Este, který dosud k Barberinimu se přichyloval, a i jiní na něho důrazně doléhali, aby navrhl někoho jiného, ale ten jen tolik mu odpověděl, že bude o nové osobnosti přemýšleti, zatím aby ho následoval s jeho přívrženci. Tato vybídka zdála se býti Estenskému poněkud nepřijemnou a ježto sám Sachettimu nepřál, chtěl býti na stráži.

Ráno při hlasování obdržel Sachetti s Ceciliem po 8 hlasech, Marcello 7, Lanti, Roma, Onofrio po 5, Panfilio, Monti, Altieri 3, Crescenzo, Capponi, Palotta po 2, Spinola, Spada, Cornaro, Rocci, Carpegna, Durazzo a Barberini po 1. Při akcesu: Marcello 10, Onofrio, Sachetti, Panfilio a Altieri po 4, Roma, Monti po 3, Lanti, Carpegna, Cornaro, Rocci a Barberini po 2, Capponi, Palotta po 1; nikomu znělo 13 hlasů.

Hlasy počítali: Sachetti, Cornaro, Poli; infirmáři byli: Ginetti, Albornoz a Cecilia; přehlížeči: Filomarini, Carpegna a Marcello.

Svým přívržencům sdělil Roma, že strana Barberinská nechce nikterak upustiti od Sachettiho, ale zároveň že Barberini chce v několika dnech s nimi jednati o to, aby ustanovena byla doba, do které se budou o zvolení Sachettiho přičiňovati. K tomu doporučoval Lugo, aby jen svorně vytrvali, že nahlédne sám toho nutnost, aby se smlouval. Při volbě odpoledne konané dostali: Marcello 9, Altieri a Barberini 5, Roma, Sachetti po 5, Onofrio, Monti a Altieri po 4, Panfilio 3, Cecilia, Clemente, Barberini po 2, Crescenzo, Spinola, Spada, Cornaro, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Facchinetti po 1. V akcesu byl poměr následující: Marcello 7, Altieri a Barberini 5, Roma, Clemente 4, Panfilio a Monti 3, Onofrio, Sachetti 2, Lanti, Crescenzo, Cornaro, Cecilia, Facchinetti, Carpegna po 1 hlase; »nemini« odevzdáno hlasů 13. Skrutinium řídili: Crescenzo, Brancolini a Cesis; infirmatoři: Cecilia, Colonna, Marcello a Theodoli; přehlížeči: Rocci, Montalto a Clemente. Večer se prosllechlo, že chce Barberini pomocí Grimaldiho navrhnouti Maculana, kterážto zpráva kardinály rozdělila na strany. Valenze, jemuž se Barberini zavděčiti chtěl, jej podporoval se vším úsilím, ač činil, jako by si ho nepřál, naproti tomu postavil se Montalto, jenž s druhými kardinály ze starého kollegia přímo na jeho exclusi pomýšlel, což druzí za nepotřebné považovali. Také Panziroli odporoval a neméně i Medici, který rázně pomýšlel na Panfilioho, jemuž by tak příležitost nejlepší ušla. Jednali o tom i kardinálové španělští, kteří počínali si opatrně, aby se nezdálo, že chtějí také i jiné vyloučiti od hodnosti a jdouce za jinými, aby posléze své přívržence neztratili. Věděli, že proti jejich vůli Barberini nikým zvítěziti nemůže a vyjednávati s ním chtěli jen tehdy, když nadobro upustí od Sachettiho. Ostatně Barberini onemocněl cholerinou tak silnou, že nemohl sám starati se a přenesl veškeré vedení na bratra Antonína, který byl protektorem Francie, a sdělil s ním také veškeré

své plány. Tento pak na zkoušku návodem bratrovým, aby poznal, koho Španěle dále budou vylučovati, chtěl navrhnouti Panfilia, avšak naraziv u kardinálů francouzských, podporoval Maculana, jemuž ovšem také Lione a Bichi nepřáli a otevřeně proti němu vystupovali.

Dne 3. září dotazoval se již Colonna Barberiniho, kdy zamýšlí svou nerozhodnost skončiti, avšak ten vymlouval se na přívržence, kteří nechtějí hlasovati jednou pro toho, po druhé pro onoho, a jmenoval již Panfilia, ač znal nerozhodnost jejich. Hlasování ráno dopadlo následovně: Marcello 7, Lanti, Roma 6, Onofrio, Sachetti a Altieri po 5, Clemente 3, Crescenzo, Cecilia, Panfilio, Monti po 2, Capponi, Spinola, Spada, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Panziroli, Rapacciolo a Barberini po 1. Akcess: Crescenzo 12, Marcello 8, Monti 5, Barberini 6, Clemente, Altieri a Rapacciolo po 3, Roma, Capponi, Sachetti, Panziroli po 2, Lanti, Panfilio, Rocci, Carpegna po 1. »Nikomu« znělo 13 hlasů. Skrutinium řídili: Gabrieli, Montalto a Cecilia, infirmáři: Cueva, Verospi a Rocci; přehlížeči Mattei, Rosetti, Rondanini a Filomarino.

Vypravovalo se, že Barberini učinil návrhy, a sice navrhoval Clemente, Poliho, Ginettiho, ač věděl, že španělstí neodstoupí od úmyslu, aby hlasovali jen pro kardinály starého kollegia. Mimo to však přistoupila hned osobní řevnivost, a sice vylučoval Montalto Clemente, jako Cesis Ginettiho, kdežto Poli ode všech byl považován za málo způsobilého a dopustiv se kdysi vraždy beztoho měl dosud co činiti s krevním soudem; také i Harrach stál naproti němu na základě špatných relací o něm.

Podobalo se zase, že Barberini z úmyslu ještě volbu dále protahuje, dokud by nepřijel rychlý posel z Madrida a Florencie, kde poslední kroky pro Sachettiho učinil. Proto radil Harrach kardinálům strany Barberinské, jimž příliš dlouho konklave trvalo a zvláště Rondaninimu a Brancacciovi, aby na kardinála Barberiniho násilně naléhali, aby se rozhodl, jinak že půjdou se stranou španělskou; avšak nikdo z nich neměl odvahy, aby se proti němu postavil, ač jinak dávno se již nasýtily průtahů.

Dopolední hlasování nepřineslo nic nového: Marcello měl 9, Lanti 7, Roma, Sachetti po 5, Onofrio, Monti a Altieri po 4, Crescenzo, Cecilia, Rocci, Clemente a Barberini po 2, Capponi, Panfilio, Palotta, Brancaccio, Carpegna, Durazzo, Facchinetti po 1 hlase. Při akcessu znělo 13 hlasů pro »nikoho«; Marcello 8, Barberini 8, Onofrio, Sachetti, Monti, Clemente po 3, Roma, Capponi, Panfilio, Carpegna, Altieri po 2, Crescenzo, Cecilia, Rocci 1; Cornaro obdržel také 1 hlas, ale byl neplatný, protože při první volbě vůbec ani hlasu se mu nedostalo. Hlasy počítali Onofrio, Verospi a Montalto; přehlížeči byli Capponi, Trivulzio a Rapaccioli; od nemocných je přinášeli: Lione, Bichi a Franciotti.²³⁾

²³⁾ O smýšlení, jaké v konklave panovalo, zachovalo se nám v řadě několika epigrammů, napsaných kardinálem Spadou:

Dne 3. září: Unus ab incepto conclavi mensis abiit,
 quaque dies papam dicere debuerat;
 non processit adhuc, quoniam pugnantis secum
 purpurei semper vota senatus erant.
 Spes levis affulget, nostros componere motus.

Ráno dne 4. září setkal se Barberini s Albornozem a Grimaldim a v rozmluvě podotekl, že míní navrhnouti Clemente, zdali bude vhod; učinil takto beze vši pobídky, nejspíše proto, aby se přesvědčil, zdali s ním budou souhlasiti. Grimaldi sám se svěřil, že jde se souhlasem Barberiniho, aby učinil nabídnutí; leč proposice nebyla dosti zralá a jak Albornoz tak i Medici naléhali, protože byli nemocni, aby záležitost se odložila na jeden nebo dva dny a zároveň také aby jim dána byla jistota, že o Sachettim nebude více řeči. Nechtěli po Sachettim jiného více vylučovati, ať pak již Barberini navrhne kardinála de S. Clemente, nebo někoho jiného. Antonio Barberini poslední učinil pokus a nabídl, že se strany francouzské uvolněna bude exkluse, kterou bylo očekávati, ale nadarmo. Zatím těšil se kardinál Maculano (Clemente), že bude zvolen i roznášelo, se že má již 30 hlasů jistých, že snad získá těch několik, co se mu nedostávalo.

Při ranní volbě byl poměr hlasů tento: Sachetti a Lanti obdrželi po 7 hlasech; Panfilio, Marcello a Roma po 5, Onofrio 4, Monti, Clemente a Altieri 3, Crescenzo, Bentivoglio, Cecilia, Barberini po 2, Spinola, Rocci, Palotta, Carpegna, Falconieri po 1 hlase.

Při akcessu odevzdáno pro »nikoho« 13 hlasů, Marcello měl 8, Roma a Barberini 6, Sachetti 4, Clemente, Altieri, Rapaccioli 3, Lanti, Onofrio, Panfilio, Monti, Panziroli po 2, Crescenzo, Rocci, Carpegna po 1; na Capponiho připadl také 1 hlas, avšak neplatil. Při skrutiniu byli: Lugo, Gabrieli, Montalto a Cecilia na místě nemocného Luga; infirmáři Cueva, Verospi a Rocci; přehlížeči: Mattei, Rosetti a Filomarino.

Také odpoledne nestalo se žádné překvapení: Lanti a Marcello po 7, Roma a Sachetti po 5, Onofrio, Monti a Altieri po 4, Crescenzo, Cecilia, Rocci, Clemente a Barberini po 2, Capponi, Panfilio, Palotta, Brancaccio, Carpegna, Durazzo, Facchinetti po 1 hlase.

Při akcessu obdržel Marcello a Barberini po 5, Onofrio, Sachetti, Monti, Clemente po 3, Roma, Capponi, Panfilio, Carpegna, Altieri po 2, Crescenzo, Cecilia, Rocci po 1. »Nemini« bylo dáno 13 hlasů a 1 neplatný dostal Cornaro. Skrutinovali: Onofrio, Verospi a Montalto; infirmáři: Lione, Bichi a Franciotti. Přehlížeči byli Capponi, Trivulzio a Rapacciolo, kteří zdlouhavě si počínali a tím kardinály netrpělivými učinili.

Bichi jednal toho dne s Medicim a také Harrach s Bonghim; pochybovali, že by opustil Barberini dávný svůj plán, a chtěli od něho určitě věděti, s kolika hlasy při volbě půjde za některou osobou, aby i oni mohli svými hlasy přispěti. Jen to jim bylo divné, že zámysly své tak mění a vždy dá svými kardinály hlasovati jinak, kdežto naproti tomu španělstí šli cestou přímou, aby

si non e Coelis, Spiritus alme, venis.
 Spiritus alme, veni, sed pectora nostra petendo
 impelle, atque adeo Papa erit.

Jiný: Desine mirari toto suffragia mense,
 irrita vult unum purpura quoque diem.

neztratili ani nové ani staré přívržence. Na to však nepřistoupil Barberini, klada tu podmínku, aby mu počet jistých svých hlasů udali.²⁴⁾

Dne 5. září počala volba teprve o 12. hodině, hlasy takto se roztržily: Lanti, Marcello, Roma a Onofrio po 7, Sachetti a Altieri 4, Cecilia, Panfilio, Monti, Clemente, Panziroli a Barberini po 2, Capponi, Spinola, Spada, Palotta, Carpegna, Durazzo a Poli po 1 hlase.

Při akcesu: Marcello 13, Roma 5, Barberini 4, Onofrio, Monti po 3, Capponi, Sachetti, Panfilio, Clemente, Panziroli, Altieri 2, Lanti, Palotta, Carpegna, Poli po 1 hlase; pro »nikoho« hlasovalo 12 kardinálů. Hlasy vybírali: Onofrio, Rocci, Marcello; infirmáři byli: Colonna, Bonghi a Antonio; přehlížeči: Ginetti, Sachetti a Rapacciolo.

Učiněn byl toho dne alespoň malý krok ku předu. Lugo sdělil lístkem při skrutiniu Albornozovi, že Barberini chce zrušit exklusi proti Panfiliovi, učiní-li tak Španělé oproti Sachettimu. To sdělil Albornoz ihned knížeti Savellimu, aby jeho mínění o tom slyšel, což pohoršilo poněkud Mediciho, jenž vytýkal, že měl požadavek tento Albornoz ihned zamítnouti, poněvadž se to s důstojností královskou nesrovnávalo, aby se změnilo ustanovení jednou již prohlášené, a také prý ministrům sloužilo k nevážnosti, když bez nutnosti zvláštní prohlásili exklusi. Proto obrátil se Medici také sám na Savelliho, a pohrozil mu, že bude-li s proposití tou souhlasiti, že se přidá ke straně francouzské a pomůže zvoliti Sachettiho. Hrozba ta zpomohla a Savelli nabídnutí ono také zavrhl. Medici i u Harracha a jiných se přičinil, aby Albornoz od takového dohodnutí odvedli, neboť bylo se obávati, aby nezůstali opuštěni od svých přívrženců.

Albornoz dal na základě odporu Grimaldovi odpověď vyhýbavou, že nemůže mluvit ani o exklusi ani o inklusi některého kardinála, třeba i Maculana, dokud nebude jist, že Barberini nezamýšlí hlasovati pro Sachettiho. Odpoledne při volbě obdržel Marcello 8, Lanti, Roma, Onofrio 6, Panfilio 5, Sachetti, Altieri 4, Monti 3, Crescenzi, Cecilia, Barberini 2, Bentivoglio, Capponi, Spada, Palotta, Carpegna, Clemente, Panziroli a Cueva po 1 hlase. V akcesu bylo pro Marcella 11, Barberiniho 6, Roma, Monti, Clemente obdrželi po 3, Crescenzi, Sachetti, Panfilio, Altieri po 2, Bentivoglio, Capponi, Onofrio, Cecilia, Cueva po 1 hlase; pro »nikoho« odevzdáno bylo 13 hlasů, Volbu řídili: Rapaccioli, Lugo, Verospi a místo Luga Monti; infirmáři zvoleni byli: Filomarino, Grimaldi, Crescenzi a Sachetti; přehlížeči: Colonna, Bichi a Harrach.

Dne 6. září sjednotili se Španělé, že budou hlasovati pro Marcella. Při ranní volbě obdržel Marcello 10 hlasů, Roma 7, Lanti 5, Onofrio, Sachetti a Monti

²⁴⁾ Sachetto quaesit Franciscus pontificatum
votaque corradit, quod cumulare potest;
sed frustra, nam tot quod opus suffragia saccus
non fert, Sachettus quomodo fere potest!

Jiný: Intonuit; Dominus multas hac nocte per horas
admonuit, facerent ut cito Pontificem.
Sicut enim tellus expectat adusta rigari,
sponsa optat i Christi sic viduata — caput.

po 4, Panfilio a Altieri po 3, Cecilia, Palotta, Clemente a Barberini 2, Capponi, Cornaro, Carpegna, Panziroli, Poli, Giorio a Antonio po 1 hlase. V akcesu: Marcello měl hlasů 14, Barberini 5, Roma 4, Panfilio a Monti 3, Onofrio, Sachetti a Ginetti 3, Lanti, Crescenzi, Capponi, Palotta, Carpegna, Clemente, Panziroli a Altieri po 1 hlase; »nemini« odevzdáno bylo hlasů 12.

Skrutinovali: Ginetti, Theodoli a Roma; infirmáři byli: Cesis, Falconieri a Monti; rekognitoři: Franciotti, Cecilia a Bonghi.

Kardinál Maculano, jenž dostal 24 hlasy, byl osobou nejnevhodnější, neboť byl kulhavý a skoro slepý a hluchý. Nicméně výsledek ten zarazil Barberiniho, zvláště když uslyšel posměšná slova Colonna, že kardinálové s ním nepůjdou, neboť i vydání i nepohodlí v konklavi i vlastním spojencům se znechutilo. Ovšem odpověděl tolik, že jeho přátelé nemají si nač stěžovati, neboť má osoby k důstojnosti papežské vhodné, nehledá než jejich prospěch. Vytýkáno mu zřejmě, že stojí zatvrzele proti exklusi španělské, která přece je nepřemožitelná. Barberini však hájil se tím, že exkluse Sachettiho je nespravedlivá, a že nemůže ničeho činiti proti Antoniovi, který vedl francouzské kardinály; nicméně sklonil se na stranu Panfiliovu tak, že pravil, že nebude mu na odpor, dovede-li si získati potřebný počet hlasů. To pak bylo příčinou, že psal bratrovi, a od té chvíle již smířil se s kandidaturou Panfiliovou. Na základě toho usnesli se španělští kardinálové, aby nechali záležitost, jak jest, aniž se ptali, zdali druhá strana Marcellovi dá veřejnou exklusi, aby i ten byl ukonejšěn a naposledy se neodbočil.

Při volbě odpolední Marcello obdržel 11 hlasů, Sachetti 7, Roma a Clemente 6, Onofrio 4, Cecilia, Monti a Altieri 3, Lanti, Panfilio, Palotta 2, Spinola, Carpegna, Durazzo, Poli, Filomarini a Grimaldi 1 hlas. V akcesu bylo pro Marcella opět 11 hlasů, Clemente měl 6, Lanti, Roma, Sachetti 4, Onofrio, Panfilio, Monti, Falconieri, Grimaldi, Altieri 2, Palotta, Carpegna po 1; Barberinův hlas neplatil. Pro nikoho bylo 11 hlasů. Skrutinovali Cesis, Palotta, Rocci; lístky od nemocných přinášeli Giorio, Cueva a Onofrio; přehlížeči byli Lione, Durazzo a Brancaccio.

Toho dne mluvil ještě Spada s Clementem, aby nechali nejprve Ginettiho, by štěstí své zakusil, avšak Maculano neustoupil, a spoléhaje se na takový počet hlasů, poukázal k tomu, že ve dvaceti klášterních kapitolách, kde volili provinciála, vždy zvítězil, ač jedna taková kapitola dá více práce než tři konklave, protože tu je nekonečný počet nápadníků. Ostatně mluvilo se po městě, že ohromné summy peněz, pravilo se 10.000 korun, přicházejí do konklave, nad čímž město se pohoršovalo.²⁵⁾ Panziroli veřejně si stýskal, že se to činilo se strany francouzské. Obecné mínění, jež bylo stísněné, nějaký kardinál, tuším Spada, zvěčnil několika satirickými verši, píše o dni 6. září:

Per mensem scrutamur vota senatus,
vix tamen Papae cepimus usque nihil.

²⁵⁾ Srovnej přílohu VIII., kde jsou dopisy francouzského vyslance, které dosti světle některé pletichy odkrývají.

Nosse cupis, quis sit post tot scrutinia factus
a Patribus tanto tempore Papa? — Nemo!²⁶⁾

Následující den 7. září nepřinesl změny. Důležitým bylo jediné to, že Barberini onemocněv, ponechal od té chvíle jednání Antoniovi, a pokud mohl sám se přičiňoval, aby ve vyjednávání se pokračovalo. Nemoc, která ho náhodou stihla, poskytla mu zároveň příležitost, že nemusel slyšeti výčitky kardinálů strany francouzské, jakoby je opustil, a zároveň tím zachoval svou vážnost, kdyby snad zvolen byl některý z kollegia, proti němuž se prvotně na odpor stavěl. Ostatně s ním jich onemocnělo více, že vážně se pomýšlelo, zdali počet infirmářů se nemá rozmnožiti. Toho dne volilo se jak obyčejně bez úspěchu, any obě strany na svém trvaly.

Při ranní volbě obdržel skoro nejvíce hlasů Marcello, mělť jich 7, Roma 8, Clemente dostal jich 6, Lanti a Altieri 4, Onofrio, Panfilio, Monti 3, Sachetti, Cecilia a Ceva 2, Capponi, Lione, Palotta, Carpegna, Durazzo, Falconieri, Grimaldi a Barberini po 1 hlase. Jeden hlas byl prohlášen za neplatný, poněvadž jméno nikdo nemohl přečísti.

V akcesu: Marcello 10, Clemente 7, Roma 5, Panfilio 3, Lanti, Onofrio, Monti, Falconieri, Grimaldi, Altieri, Barberini 2, Capponi, Sachetti, Cecilia, Carpegna 1 hlas; pro »nikoho« dáno bylo 12 hlasů. Při skrutiniu byli zvoleni Ginetti, Falconieri a Theodoli; infirmáři Clemente, Carpegna a Antonio; přehlížeči Giorio, Trivulzio a Cecilia.

Odpolední volba s následujícím výsledkem byla provedena: Marcello měl 9, Roma 8, Lanti, Onofrio, Panfilio, Clemente 4, Sachetti, Monti, Altieri 3, Cecilia a Barberini 2, Capponi, Rocci, Palotta, Carpegna, Durazzo, Poli, Facchinetti, Grimaldi a Ceva po 1 hlase. V akcesu znělo 12 hlasů »Nemini«; Marcello 14, Clemente 6, Roma 4, Rocci 3, Sachetti, Palotta, Monti, Falconieri, Grimaldi, Altieri, Barberini 2, Lanti, Onofrio a Carpegna 1 hlas. Za skrutatory zvoleni byli Franciotti, Valenze a Grimaldi; za infirmáře Falconieri, Onofrio a Spada; za přehlížeče Rosetti, Montalto, Lugo a Theodoli. O volbě zněl epigramm Spadův:

Ogn' uno strilla e si lamenta,
che l' uscita lo tormenta,

²⁶⁾ Excipiens Austrum modico se pandit hiatu
et vix admittit parva fenestra diem,
coelo sol ipse ruens in limine sistit
ad loca re defere interiora iubar.
Si tamen extremo sternas in margine vitrum,
quos recipit radios in laqueare iacit;
orbiculare vitrum radios quoque vibrat in orbem,
ut unicit in tuto, sicut in axe globus.
Linea crebra tholum varias partitur in horas,
quam globus irradiat semper et illa diem,
ferreus hinc gnomon et ferrea pellitur umbra
antea per ferro tempora mundus habet.

I verše tyto zapsány jsou kard. Harrachem a pocházejí od kard. Spady. (Harr. archiv.)

et pur tutti vorion uscire;
tanto lamento che vuol dire?
S' uscire per la porta é diletto,
ma l' uscire in soggeta e dispetto.

Zatím pracovalo se horlivě v prospěch Panfiliov. Spada, který se držel Antonia Barberiniho, přivedl ho dne 8. září k tomu, aby s Panfiliem asi tři slova vyměnil, ačkoliv dosud nevěděl, která o jeho volbě smýšlí kardinálové španělští; podíl svůj v částečné shodě měl i Panziroli, který již tu pronesl návrh, aby Lukrecie Barberina zasnoubena byla s Camillem Panfiliem.²⁷⁾ To také sděleno od Theodola Medicimu, jenž byl ujistěn, že se za tím neskrývá žádná leš. Aby ovšem kardinály francouzské upokojil, prohlásil Barberini, že vyjednávání o Panfilia se děje bez jeho souhlasu, a že ani on nezvítězí, protože Bichi, který nabyt mezi francouzskými přívrženci nejvíce vlivu, pohrozil, že exklusi tajnou z rozkazu vlády francouzské proti němu veřejně prohlásí.²⁸⁾ Ostatně byl i Panfilio mnohým nemilý, tak že sám Spada od skrutinia odcházeje pravil, že kdyby směl podle svého svědomí hlasovati, že by za nejvhodnějšího uznal buď Romu nebo Lantiho.

Ráno byl poměr hlasů takový: Marcello měl 9, Clemente 9, Roma 6, Onofrio, Sachetti 5, Panfilio 4, Lanti a Altieri 3, Crescenzi, Cecilia, Monti 2, Palotta, Carpegna, Durazzo, Ceva, Giorio po 1 hlase. V akcesu dostal Marcello 10, Clemente 7, Sachetti a Monti 5, Panfilio 4, Lanti, Onofrio 3, Roma a Altieri 2, Cecilia a Carpegna 1 hlas; pro nikoho hlasovalo 12 kardinálů.

Skrutinium řídili Ginetti, Panfilio a Antonio; infirmáři byli Bonghi, Theodoli a Montalto; přehlížečelé Lione, Monti a Gabrieli. Odpolední volba byla následující: Marcello 10, Roma 7, Sachetti 6, Panfilio a Clemente 5, Onofrio, Monti a Altieri 3, Lanti, Cecilia, Palotta 2, Capponi, Durazzo, Bragadino, Montalto, Poli, Grimaldi a Ceva po 1 hlase. V akcesu odevzdáno bylo 14 hlasů pro »nikoho«; Marcello a Clemente 9, Sachetti 4, Roma, Capponi a Altieri 3, Onofrio, Cecilia, Panfilio 2, Durazzo, Grimaldi po 1 hlase.

Skrutinováni Marcello, Rocci a Verospi; infirmáři byli Macchiavelli, Ginetti a Ceva; rekognitoři Capponi, Cecilia a Altieri.

Toho dne ustanovila strana Barberinova, že ve dvou dnech bude volba rozhodnuta, jenom-li Španěl ustoupí od Marcella, přejí-li si ho snad upřímně. Proto dopsáno bylo Lugovi, aby se rozhodli, zdali budou voliti Panfilia. Jednání své Antonio zakrýval, a při odpolední volbě naváděl své přívržence, aby volili Clemente, jemuž zase Montalto hrozil exklusí, a také Verospi a Gabrieli byli na odporu, chtějíce spíše Panfilia. Protože pak Barberini dal věděti Colonnovi, Albornozovi a Harrachovi, že moc svou přenáší na Antonia, započalo se s ním důvěrněji jednati. Cesis uzavřel se v jeho celle a tu vyjednávány kandidatury,

²⁷⁾ Rukop. dvor. knih. 65 78.

²⁸⁾ K tomu se vztahuje epigramm:

Patrem, non fratrem viducta ecclesia poscit,
cur ergo obtrudit factio Franca fratrem?

o nichž o každé chtěl znáti jeho mínění. Ten pak se vyznal, že nenalézá kromě Panfilia nikoho vhodného, ale toho že zase Bichi a jeho přívrženci neradi by přijali. Antonio byl proto, aby se přešlo k jiným osobám, které by svět tak snadno nepobouřily. Ale vždy nějaká obtíž se vyskytnula. U Altieriho vadilo, že byl mladý; Rocci také se nehodil, neboť starší zdráhali se pro něho hlasovati; Ginettiho Antonio nechtěl, protože v Němcích hrabivě se choval a odtud více než 10.000 dukátů si přinesl, takže by Německo bylo poškádkleno, kdyby byl podporován. Cecilia byl vhod, protože byl poloviční Říman a také biskupem pod králem španělským, ale naproti Clementovi se vytýkalo, že byl nejnenáviděnější osobou v Římě, a kromě toho že nezná žádných způsobův. Též stavěl se proti němu Antonio, že byl nepřitelem Mazzariniho. Dohodnutí se nestalo žádné, protože Antonio pozoroval, že proti osobám od něho jmenovaným značná nechuť převládala, ale tolik bylo viděti, že jmenované osoby nemají naděje při volbě. Hned však ráno vzkázal Barberini po Grimaldím, že docela se vzdal úmyslu, aby vyjednával dále o Sachettim, a že se přičiní, aby došlo již k volbě jakéhokoliv; chtěl však slyšeti od Albornoza, s jakým asi počtem chtějí Španělové přispěti, leč Albornoz byl zdržlivý odpovídaje, dokud Sachetti docela odbyt nebude, že se nevydá v žádné nebezpečství a se svou stranou se poradí, aby mohl určitou odpověď dáti.

Dne 9. září konala se volba opět jen na oko. Obdrželi při ranní volbě: Marcello a Roma 7, Clemente 6, Sachetti 5, Lanti, Panfilio 4, Onofrio, Cecilia, Monti, Altieri 3, Spinola, Palotta, Durazzo, Cesis, Montalto, Poli, Falconieri, Facchinetti, Ceva a Barberini po 1 hlase. V akcesu měl Marcello 10, Clemente 8, Sachetti 4, Monti 3, Lanti, Montalto, Altieri 2, Onofrio, Cecilia, Panfilio, Palotta, Poli, Falconieri a Barberini 1 hlas; nikomu odevzdáno bylo 13 hlasů.

Skrutinovali tehdy Franciotti, Cecilia a Lugo; infirmáři byli Facchinetti, Macchiavelli a Ginetti; přehlížitelé Albornoz, Bragadino, Grimaldi a Panziroli. Při odpolední volbě byl takový poměr hlasů: Marcello 9, Roma, Sachetti a Panfilio 6, Clemente 5, Lanti 4, Onofrio a Altieri 3, Capponi, Cecilia, Palotta, Monti a Barberini 2, Durazzo, Montalto a Ceva 1. V akcesu měl Marcello 11 hlasů, Clemente 7, Roma 6, Sachetti 5, Monti 4, Panfilio 3, Altieri 2, Lanti, Capponi a Onofrio 1, 13 hlasů znělo pro nikoho a proti pravidlům byl jeden hlas prázdný. Při počítání hlasů byli Panfilio, Verospi a Rosetti; infirmáři: Colonna, Ceva, Castagutti; přehlížitelé: Panziroli, Bichi a Palotta. Nemocni byli toho dne: Gabrieli, Barberini, Mattei, Medici, Cornaro a Albornoz.

Mezi staršími panoval postrach, protože se proslýchlo, že bude zvolen Rocci; ve městě zase rozšířena zpráva, že bude Panfilio za papeže vyvolen. Zatím však i dne 10. září výsledku volebního se nedočkali. Hlasy rozděleny byly touto měrou: Ráno měl Marcello 9, Roma 7, Sachetti 6, Onofrio, Panfilio a Clemente 4, Lanti, Monti 3, Cecilia a Altieri 2, Crescenzi, Spinola, Palotta, Carpegna, Durazzo, Montalto, Poli, Ceva, Barberini a Antonio po 1 hlase. Skrutatoři se omýlili, počítajíc Marcellovi 10 hlasů na místě 9. V akcesu obdržel Marcello 9, Clemente 7, Roma, Sachetti 5, Panfilio, Barbe-

rini 3, Lanti, Monti, Altieri 2, Onofrio, Cecilia, Carpegna, Montalto 1; pro nikoho bylo 12 hlasů.

Řídili volbu: Facchinetti, Panziroli a Cornaro; infirmáři byli Carpegna, Macchiavelli a Trivulzio; přehlížitelé: Albornoz, Lione, Barberini, Sachetti a Montalto, z nichž Albornoz a Barberini byli nemocni.

Odpoledne při první volbě dostali: Marcello, Roma, Sachetti a Clemente po 7, Lanti a Monti 4, Panfilio, Onofrio 3, Altieri 2, Capponi, Spinola, Cueva, Cecilia, Franciotti, Verospi, Montalto a Ceva po 1 hlase. V akcesu měl Marcello 9 hlasů, Sachetti 7, Panfilio 5, Roma 5, Onofrio a Monti 3, Clemente 4, Altieri 2, Lanti, Capponi, Cueva a Ceva po 1 hlase; »nemini« odevzdáno bylo 11 hlasů. Skrutinovali: Sachetti, Grimaldi a Bichi; infirmáři byli: Lugo, Carpegna a Rondanini; přehlížitelé: Macchiavelli, Rapaccioli a Poli.

Antonio již netrpělivě čekal odpovědi od Albornoza, jsa odhodlán, že půjde ke každému španělskému kardinálovi zvláště a po jeho hlase ptáti se bude. Chtěl je míti zajištěny, věda, že francouzští stojí na odpor. Proto ve večerní poradě u Albornoza se usnesli, aby mu bylo sděleno, že stojí všichni solidárně při volbě, protože není jim možno jeden den dáti někomu exclusi a druhý den napomáhati; jen budou-li o Sachettim, který toho dne dostal dosti hlasů, ubezpečeni, že budou shledávati, s kolika hlasy k volbě některého kardinála mohou přispěti. Toho dne ráno, 11. září, sdělil toto usnesení Harrach starším kardinálům, Cueva pak Antoniově a Grimaldimu; avšak tito dva nebyli s odpovědí spokojeni, jakoby vylučovala všechny, o nichž se jednati chtělo, a později již Grimaldi pro lásku boží prosil Cuevu, aby mu dal lepší odpověď. Španělé chtěli dosud Marcella podporovati na oko, a také Colonna a Trivulzio, kdyby jej byl král francouzský nevylučoval, chtěli o něho se zasaditi.

Ten den byl výsledek tento: Marcello měl 11, Roma 8, Clemente 6, Sachetti 5, Onofrio a Panfilio 4, Lanti 3, Cecilia a Monti 2, Crescenzi, Capponi, Grimaldi, Altieri, Barberini a Cueva po 1 hlase.

Při akcesu dostal Marcello 14, Sachetti 5, Roma, Panfilio a Clemente 4, Monti 3, Lanti, Onofrio 2, Grimaldi, Altieri a Barberini po 1 hlase; »nemini« dáno opět 12 hlasů. Volbu řídili Cesis, Lugo a Monti; infirmáři byli: Valenze, Lanti, Ginetti a Rondanini; přehlížeči: Facchinetti, Roseti a Harrach. Při volbě odpolední dostal Marcello 9, Onofrio 8, Roma a Filomarini 7, Monti a Durazzo 4, Altieri 3, Lanti, Clemente, Sachetti 2, Capponi, Cecilia, Panfilio, Grimaldi a Barberini po 1 hlase. V akcesu přišlo na Marcella 10, na Romu, Sachettiho, Montiho, Filomariniho 3, na Cecilia, Clemente, Altieriho a Onofria po 1 hlase; za to pro nikoho jich hlasovalo 27. Skrutinium vedli: Lione, Antonio a Franciotti; infirmáři: Palotta, Lugo a Cecilia; přehlížeči: Ginetti, Filomarino a Ceva.

Z konklave ráno odešel kardinál Mattei, večer pak Gabrieli; oba byli nemocni.²⁹⁾ Netrpělivě již čekal Antonio na odpověď, neboť celá situace již podle volby zcela byla jasna. Večer se zavřel s Cuevou do cely, a tu jednáno

²⁹⁾ Canc. 59.

tajně, což ovšem Medicioho znepokojovalo. Bylot toho třeba, neboť se vědělo, že Bichi má od Mazzarina list, jímž Panfilio byl vylučován, a Este pracoval pro Marcella, jehož vévoda Badenský doporučoval. Kardinálové byli již netrpěliví, neboť dne 12. září bylo jich 7 nemocných, kteří zůstali ve svých cellách.³⁰⁾

Při volbě ranní odevzdáno hlasů pro Marcella 10, Sachetti a Onofrio jich obdržel 7, Roma a Durazzo 4, Altieri a Monti 3, Lanti, Panfilio, Filomarini a Clemente 2, Cecilia, Rocci a Cornaro po 1 hlase.

Při akcesu: Marcello 9, Sachetti, Roma a Panfilio 3, Onofrio 2, Lanti, Cornaro, Rocci, Monti a Altieri po 1 hlase; 27 kardinálů hlasovalo pro nikoho. Vylosování byli za skrutátory: Roma, Lugo, Cesis; za infirmáře: Capponi, Trivulzio a Filomarini; přehlížitelé: Harrach, Marcello a Clemente.

Odpoledne při volbě tento počet hlasů připadl na kardinály: Marcello 9, Roma a Sachetti 6, Onofrio, Monti a Filomarini 5, Durazzo 4, Lanti, Panfilio 3, Altieri, Cecilia 2, Spinola, Clemente a Montalto po 1 hlase.

Při akcesu dostal Marcello 10, Roma 4, Onofrio, Sachetti a Panfilio 3, Lanti a Altieri 2, Monti 1; »nemini« znělo 25 lístků. Skrutinovali: Macchiavelli, Este a Harrach; infirmáři: Cesis, Cueva, Rocci; přehlížeči: Durazzo, Bichi a Carpegna.

Dne 13. září hlasovalo se opět bez výsledku. Obdrželi při volbě ranní: Roma 8, Marcello, Onofrio, Sachetti 6, Monti 5, Filomarini 4, Panfilio, Durazzo 3, Lanti, Cecilia, Altieri 2, Capponi, Rocci, Clemente, Montalto a Falconieri 1 hlas.

V akcesu bylo »29« pro nikoho; mimo to měl Marcello 7, Roma 7, Sachetti, Cecilia, Panfilio, Montalto, Altieri 2, Lanti po 1 votu.

Skrutinium řídili: Cecilia, Este a Rondanini; infirmáři: Bichi, Altieri a Lione; přehlížeči: Verospi, Cornaro a Carpegna.

Odpoledne se opět ukázalo, že veliká strana se 29 hlasy již něco připravuje; byli to přívrženci Barberiniho. Hlasů dostali při volbě: Marcello a Sachetti 7, Lanti 6, Roma, Monti 5, Panfilio, Durazzo, Filomarini, Bragadino 3, Clemente a Altieri 2, Cecilia, Palotta, Montalto, Falconieri 1.

V akcesu odevzdáno bylo 29 hlasů »nemini«; Marcello a Roma měli 6, Monti 3, Onofrio, Sachetti, Panfilio 2, Lanti, Cecilia a Altieri 1 hlas. Lístky přijímali: Cecilia, Filomarini a Facchinetti; nemocní: Franciotti, Castagutti a Macchiavelli; přehlížitelé: Falconieri, Bichi a Altieri.

Pro Sachettiho nebylo více vyhlídky a činil se mu alespoň ústup snadný. Spada s ním rozmlouvaje těšil ho, že mu Španělé ukřivdili již proto, že není na světě člověka, který by tolik ducha měl, aby trvající války ukončil; za bratry, kteří ovšem svobodněji mluvili, ač beze vši zlosti a špatnosti, ovšem

³⁰⁾ Madre mia non mi far Monaca,
che ne mi voglio fare.
non far tagliar la tonica
ch' io non la vo' portare.

Star tutt' il giorno à vespero et à messa
non la madra Badessa

non fa se non gradare,
che possa la crepare.

Si mihi scrutari sit corola ut vota liceret,
quam reperire foret Pontificem facile!

nemohl a oni i on sám svou náklonností ke Španělům častěji dokázal než Marcello, který od těchto proti němu byl podporován. Leč i Panfiliovi bylo překonati obtíže, které mu se strany francouzské byly činěny. Uslyševše o jeho kandidatuře, předložili list krále francouzského, jímž exkluze jeho byla vyslovena. Tu však Antonio Barberini stavěl se býti uraženým, že na něho nebyl adresován, aniž mu dříve byl ukázán, a omlouval jednání své, že vida nezbytí a pracuje pro Panfilia, spíše zastává vážnost krále, než kdyby přivoliil, aby zvolen byl Maculano.

Dne 14. září při ranní volbě obdrželi: Marcello, Roma a Sachetti po 6, Onofrio, Monti a Filomarini po 5, Panfilio 4, Lanti a Altieri po 3, Cecilia, Durazzo, Clemente po 2, Capponi, Spinola, Montalto a Filomarini po 1 hlase; »Nemini« odevzdáno bylo 27 hlasů. Skrutinovali: Durazzo, Ceva, Facchinetti; infirmáři byli: Macchiavelli, Antonio a Trivulzio; přehlížeči: Falconieri, Clemente a Giorio.

Odpoledne při volbě byl takový poměr hlasů: Marcello, Onofrio, Panfilio dostali po 7, Roma 6, Sachetti a Monti 5, Lanti a Filomarini 3, Durazzo, Altieri 2, Capponi, Cecilia, Spinola, Harrach, Montalto a Crescenzo po 1 hlase.

Při akcesu znělo 23 hlasů pro nikoho; Marcello jich obdržel 7, tolikéž Roma, Monti 4, Panfilio a Sachetti 3, Lanti, Capponi, Onofrio, Cecilia, Altieri a Filomarini 1 hlas.

Skrutinium řídili: Valenze, Castagutti a Ginetti; infirmáři byli Albornoz, Franciotti, Bonghi a Macchiavelli; přehlížeči: Poli, Onofrio, Antonio Barberini.

Večer odbyvaly se dvě schůze, jedna u Albornoa, kde byli přítomni: Colonna, Montalto, Este, Harrach, Trivulzi a národní kardinálové. Ve straně Barberiniho nevěděli dosud nic bezpečnějšího o tom, kterak se strana španělská zachová, a Rapaccioli, který nejlépe byl zpraven o smýšlení, sdělil, že Španělé nestaví se na odpor proti Panfiliovi, majíce pouze obavu, aby snad místo něho neměl Antonio někoho jiného za lubem. Proto byl vyslán kardinál Franciotti, důvěrník to strany Barberinské, aby kardinálům španělským navrhl Panfilia za papeže. Na důkaz, že smýšlí upřímně, sřbil jim 28 až 29 hlasů, žádaje, aby s ostatkem pomohli a tak při volbě většinu potřebnou si zajistili. Volba provést se měla hned druhý den ráno a navrhováno, aby Španělé byli ujistěni, měli sami hlasovati při volbě první, kdežto v akcesu hlasovati měli kardinálové strany Barberinské. Na základě tom přepočítal Albornoz své jisté hlasy, bylo jich pouze 12, a mezi těmi počítal kromě svého hlasu Medicioho, Cuevu, Montalta, Trivulzia, Este, Colonna, Harracha, Lantiho, Crescenzia, Cennina, Romu, Capponiho a Ceciliu. Tři hlasy zajištěny nebyly. Proto ustanoveno, aby Medici mluvil s některými kardinály ze starého kollegia, aby jejich hlasy získal; a skutečně o čtvrté hodině z rána přinesl zprávu příznivou; Montalto pak vyjednával s vasally krále španělského v Neapolsku, a i Barberini s kardinály papežskými, aby bez meškání šli s nimi. Avšak i proti nim pracováno od kardinálů francouzských, a hlavně se namáhal Bichi, že již se obávali, aby se mu záměr nezdařil; neboť někteří z přísnějších kardinálů zdráhali se hlasovati pro Panfilia, berouce si za příčinu pověst, že jeho synovec je vlastně jeho syn. Zvláště útočil Bichi proti Antonioví, vytýkaje mu, že jako

protektor Francie usiluje o zvolení kardinála, který od krále francouzského jest vyloučen.

Po celém konklavi rozhlásila se o sporu tom zvěst a dovedla zviklati, třebaš na okamžik, některé, tak na příklad Montalta, k němuž vážití musil cestu Medici, aby ho zase ke straně připoutal. Avšak pro Panfilia pracoval i Barberini a také Antonio se zakazoval proň hlasovati a i část těch kardinálů, kteří chtěli se dostatí z konklave ven. Pozoruje, že nalézá souhlasu obecného, vyzval po třetí hodině na radu Mediciho kardinál Antonio své kardinály, aby odebrali se do celly Panfiliovy a mu sdělili, že úmysl jejich druhého dne bude, aby ho za papeže zvolili; kardinálové španělstí dostavše o tom zprávu a pozorující, že volba již je jistá, také se k němu odebrali, aby mu radost projevíli. Nalezli Panfilia na lůžku odpočívajícího; byli zde kromě Bichiho a Lione všichni shromážděni. I zbytek noci probdělí Antonio a Albornoz, stopující záměry Bichiho a jeden druhému zprávu dávajícíce.

Ráno pak o osmé hodině³¹⁾ sdělil Antonio Medicimu, že hlasů pro Panfilia bude 34 nebo 36. Tento podle jeho přání prošel ještě jednou řady svých kardinálův, aby k stálosti je povzbudil, a také hleděl ukonejšiti Bichiho, který ostatně více škoditi nemohl; také Panziroli, který též odpor kladl, byl překvapen, když mu jako věc jistá zvěstováno bylo, že má Panfilio 35 hlasů, a odmíchl, pouze Bichi neustále odmílouval. Dříve než volba počala, navštívili Panfilia k jeho vlastnímu přání někteří ze starých kardinálův.

Již o 11. hodině dal Medici zvoniti k volbě, protože formality dosti dlouhé nastávaly. Jak obyčejně počala volba se vzýváním Ducha svatého a po mši svaté šli kardinálové, aby gratulovali papeži in »herba«. Přišel i Gabrieli Panfiliovi nedosti náchylný, i nemocní dnou stížení se dostavili; Albornoz a Medici dali se přiněsti na nosítkách. Při první volbě měl Sachetti 8, Onofrio 8, Monti 4, Altieri 3, Cecilia 2, Montalto, Barberini, Roma, Rocci, Clemente, Palotta, Durazzo 1 hlas; přívrženci španělstí odevzdali pro Panfilia 15 hlasů. Přehlížení hlasův trvalo nad obyčej dlouho, neboť pečeti a jich znaky bedlivě se prohlížely, a rozmlouváním ještě více volba se prodlužovala. Churaví kardinálové naříkali na zdlouhavost a proto, aby poněkud se zotavili, dal Palotta přiněsti něco vína.

Při volbě v akcesu dala strana Barberinova celkem 32 hlasů pro Panfilia, španělstí hlasovali různě; Lione, Valenzi, Bichi, Grimaldi a Clemente pro Panfilia nehlasovali.

O 1. hodině byla volba dokončena a *Panfilio* zvolen byl 47 hlasy; on sám odevzdal hlas svůj pro Sachettiho.

Na to vyvstal děkan kollegia kardinálského a otázal se ho, zdali volbu přijímá, a když přisvědčil, vyzval ho, aby přijal nové jméno. Myslilo se, že přijme jméno Kliment, ale on prohlásil se pro jméno **Innocenc X.** Když vyhotovena listina o volbě, odevzdal mu děkan kapitulace, na kterých se kardinálové byli usnesli. Potom odveden za oltář, kdež ho ceremoniáři oblékli, a posadiv se na židli před oltářem, přijímal kardinála po kardinálovi, a každý

³¹⁾ Ruk. 6190 str. 318.

mu políbil ruku a dvakráte ho objal. Každý při slovech přání pronášel, a i Harrach mu podal svůj memorial, jež on přijal a podal svému komorníkovi, slibuje, že si ho důkladně prohlédne. Když obřad ten byl hotov, přivedl kníže prefekt synovce papežova, aby mu nohy políbil, a zatím klausura byla zrušena a lid venku již čekající vrhl se davem do konklave, kde, jak obyčejně, v cellách kardinálů naň čekala bohatá kořist. Zatím zpíváno slavně »Tedeum«, načež činěny přípravy k slavnému vjezdu papežovu do města.

Tím ukončena volba, která dopadla nad očekávání příznivě pro císaře i krále španělského a sice hlavně přičiněním kardinála Albornoa. K výsledku tomu přičinil se i kardinál Harrach, jemuž dostalo se později i uznání od krále španělského, jež vyjádřeno bylo ve zvláštním listě. Hned po volbě spěchal Harrach, aby výsledek oznámil císaři Ferdinandovi III.,³²⁾ jehož naděje na blízký mír s mocnostmi evropskými odtud naplňovati se začala.

Na volbu složil P. Karas následující verše:

Consolatrium ad urbem Romam.

Succus, quem stillat ramus frondentis olivae,
vulnera sanabit, quae tibi fixit Apis.

Allusio ad columbam pontificiam.

Spiritus, ut quondam in forma specieque columbae
illisit mundo, sic micat ille modo,
Orbi dum toti volucrum mandat venerandam
quam gerit et nutrit, Panfile, stemma tuum.

Jiný epigramm:

Non Galli cristae, sed mandat astra columbae
sceptra dari Christi, ut foedera pacis amet.

In ministrum regis Galliae, qui non agnoscit papam.

Ante sonum Galli ter Christum, Petre, negasti,
at hic pontificem mille negat vicibus.

³²⁾ Ve sbírce autografů v c. k. dvorní knihovně, kam odevzdána byla z c. k. státního archivu. Příloha IV.

PŘÍLOHY.

I.

1644. 21. ledna. Vídeň. Císař vyzývá kard. Harracha, aby se odebral do Říma a zde při volbě papeže se španělskými kardinály chránil zájmy císařovy.

Ferdinandt der Dritte, von Gottes Gnaden erwählter Römischer Kaysser zu allen Zeiten mehrer des Reichs.

Hochwürdigter in Gott Vatter, Lieber Freundt und Fürst! Wir thun E. L. zu wissen, dass Unss diese stundt gewisse Nachricht zuekhommen, wassmassen es mit Ihrer Päbstl. Heyl. in den standt gerathen, dass dero längern uberlebens kheine Hoffnung mehr vbrig. Gleich wie nun E. L. auf solchen Fahl sich dero schuldigkeit zue erinnern, vnd von sich selbstn darahn zue sein wissen werden, damit Sie sich in rechter Zeit zue Rom zue einer newen Wahl einfinden und der werthen Christenheit mit dero vernüfftigen rath vorstehen mögen: Also haben wir für guet angesehen, E. L. dessen alsobalt in Kay. gnaden zueverständigen gnediglichen ersuechende, das Sie sich alsobaldt vnd vnversaumbter aller Zeit auffmachen, vnd nacher Rom, allda die allgemeine anliegen der ganzen Christenheit beobachten zu helffen verfuegen, auch hierinnen sich sowohl mit Vnssern, als Vnssers Veters und Schwagers dess Königs von Spanien L. allda anwesenden zuegethanen vnd Ministris vertrewlichen zu vernehmen nit vnterlassen wollen, Massen Sie dero bekhannten christlichen Eyffer und Devotion zue dem allgemeinen Wessen, wie auch vnserm vnd des lieben Vatterlandes bestem wohl zue thun wissen werden; Dero wir im vbrigen mit Kays. gnaden vnd allem gueten wohlbeygethan verpleiben.

Geben in vnsserer Statt Wien den 21 Januari 1644.

Ferdinand Joh. Walderode.

(Originál v archivu Harrachovském. Fascikul volby papežské 1644.)

II.

1644. 2. dubna. Ve Vídni. Instrukce daná kard. Harrachovi, jakož i kard. Savellimu o žádostech, jaké se strany císaře Ferdinanda před papežem a kard. Barberinim mají přednáseti.

Omnino confidimus Dilect. Tuam Romam jam pervenisse, vel non procul abesse, et cum visum nobis fuerit per Eandem Suae Sanctitati statum et necessitates cum universa christiana republica, tum Germaniae inprimis nostrae exactius ac quam fieri potest efficacius repraesentandas curare. Transmittimus Dil. Suae fiduciaris hisce adjunctas, tam ad S. S. et dom. Card. Barbarini, quam oratorem

IV.

extraordinarium illum nostrum, et fratrem ejusdem R. d. Card. Savelli, benigne cupientes, ut si Romam nondum ingressa sit, illuc sine mora properet, rebusque prius cum d. oratore illo nostro et R. d. Card. Savelli communicata, tum audientiam nostro nomine apud Suam Sanct. decenter petat, exhibitisque Eidem prae-libatis fiduciariis nostris oretenus, citra scripti alicuius exhibitionem ac in secreta, si fieri possit, audientia exponat. Tametsi ipsa cum per se ex nuntiis et ministris suis quaquaversum est de statu non minus totius Reipublicae christianae, quam Germaniae imprimis nostrae quotidie fiat certior, nosque necessitates publicas et privatas nostras Sanct. Suae qua per literas, qua per R. d. card. Savelli ejusque fratrem ducem Frid. nostrum, consiliatorem arcanum et oratorem extraordinarium illic residentem sepius repraesentandas curavimus: non potuisse tamen, quin per Dil. Suam, utpote quae non tantum praeteritas et praesentes charae patriae calamitates coram spectarit, sed pars earundem fuerit et sit, easdem necessitates breviter repraesentandas curaremus, nolle nos neque necessarium ducere vel causas bellorum, vel primas eorundem calamitates altius repetere. Optime quippe ipsam scire, cum quod non unum Nos quam piissimae memorine colend. D. Pater noster invitus ad defendendum bellum, ac nisi religionem ipsam unacum regionibus perditam, videre vellemus, ad arma summenda coactique fuerimus. Habuisse etiam Dei beneficio Nos plerumque contra acatholicorum impetum eos successus, ut nisi catholici acatholicorum vires contra nos et d. colend. d. Patrem nostrum sustentassent, minime nos vel Rempubicam christiano-catholicam eorum, quae eatenus gerebantur bellorum, poenitere potuerit. Sed nimirum factum esse aperiamentum defuncti Regis Franciae vel ejus potius ministrorum, ut cum prostrata fere essent nostrorum et Sanctae religionis nostrae hostium arma, illae etiam quae ob successionem Mantuanam inter d. colent. dom. Patrem nostrum et dom. Regem abortae fuerunt controversiae compositae, tum saepe dictus Rex sive ejusdem ministri, et quidem eodem ipso tempore, quo idem Rex per alios ministros suos Ratisbonae pacem cum saepe memorato Domino patre Nostro subscribebat, vel tribus circiter mensibus post, prout ex ipsis pactis utrobique certius appareat, foedus illud perniciosum cum quondam Gustavo Adolfo Sueco contra plane pacta conventa Ratisbonensia contraheret; quo contracto deinceps non modo ingentes pecuniarum summae dicto hosti submissae, sed justus exercitus in Germaniam contra dictum Dominum Patrem nostrum ejusque copias missi, fortalitiaque et civitates, tametsi nullo palam indicto bello, ereptae fuerunt. Quibus auxiliis fultus dictus Gustavus Adolfus Suecus, una cum suis et adhaerentium suorum armis brevi tempore non eas tantum provincias, quae ex acatholicorum manibus paulo ante vindicatae fuerant, dennuo abripuerit, sed ceteram fere Germaniam totam unacum parte ditionum nostrarum haereditariarum in eandem ruinam traxerit. Ac tametsi deinde afflictis dennuo ductu nostro inimicorum viribus ad Nordlingam res catholicorum melius habere coepissent, universi et pene status Imperii ad pacem Pragensem, catholicis non poenitentiam, acceptandam vel sponte sua vel vi adacti fuissent, nullius magis alterius ope imprimis ducis Weimariensis Bernardi ac postmodum Hassi copias quam ejusdem Regis Galliae sublevatas et confirmatas fuisse.

Nolle nos de turbis in Hispania contra S. regem Catholicum ad eum finem, ne is Nobis et communi Reipublicae succurrere posset, excitatis, neque etiam de motibus Italicis non tam contra modo d. Regem Catholicum, quam Nos ipsos conflatis, memorare, tandem etiam post mortem regis Ludovici XIII. ejusque ministri primarii cardinalis Richelii ad principem Transylvaniae Rakotzium, (ad exemplum videlicet, quo sub initium motuum Boemicarum in eadem provincia Betleen Gabor excitatus fuerat), et per eundem Rakotzium ad Turcam (quod ultimum malorum nostrorum) itum esse, ut conjunctis eorundem armis regnum nostrum Hungariae inundaretur, prout jam de facto in vasum sit, et nunc transitus ex eo in Moraviam tentetur et aperiatur. Non nescire nos, idque ex literis R. d. cardinalis Grimaldi, ex Gallia scriptis et Nobis a Sanct. Sua per R. d. card. Savelli ejusque fratrem ducem

IV.

Fridericum communicatis percepisse, quod ministri illi se excusent, negendo quod vel pecuniam aliquam ad Portam Ottomanicam ea de causa expenderint, vel tractatus illos approbarint: At contrarium saltem quoad posteriorem partem excusationis suae cum ex ipsis fusiis articulis, tum vel maxime etiam ex literis Oratoris gallici ad ipsum principem Transilvaniae exaratis, quarum copia hic apponitur, clare constare. Et ut id non esset, certe nulla causa, quod ipsemet d. card. Grimaldus fateatur, contrariae voluntatis vel displicentiae, quoad illum tractatum iudicium fuisse editum, et alioqui quae consiliorum et intentionum communicatio inter ipsos sit, neminem non ex operationibus eorundem ac conatum ex eo, quod dum hi motus in Hungariae ciebantur, ex altera parte validissimus exercitus Gallicus sub ductu marscalli Guebriant et Ranzovii trans Rhenum in Bavariam immittebatur, ut distractis undique viribus nostris facilius hinc Rakotzio successus pararetur, posse colligere, quae intentio coronae Franciae nisi vindice Dei potius quam hominum manu ad Dutlingam fuisset infracta, nimirum mox quae eluvies gentium barbararum in christianum orbem secutura fuerit, constitutum fuisse.

Jam si frustrationes et elusiones Gallorum quod tractatus statis a tot annis continuatas recensere velim, nimis longum id fore, esse plerasque earum ante cognititas Suae Sanctitati et posse, si opus sit, ex libris publicis editis vel scripturis nostrorum, quam Ser. Regis Catholici plenipotentiariorum jam conceptis exactius cognosci. Certe si quis de consiliis Gallorum hactenus dubitarit, de iis ex ea mora quam nuper in Hollandia traxerit, et ex tractatu tanto cum dispendio salutis et pacis publicae illic concluso, posse sciri.

Itaque haec omnia cum sic se habeant, et ex iis Sua Sanct. abunde intelligat, quae mala ac dispendia non in nos tantum, sed universum orbem christianum et catholicum ex pertinaci illo Gallorum in Nos et Augustam domum nostram odio, ac potissime ex illa cum acatholicis tam perniciose conjunctione redundarit ac porro, nisi efficaciora adhibeantur remedia, redundatura sint. Cumque Nos in nobis nihil eorum, quae vel ad defendendam rem christianam et catholicam, vel pacem aequam et securam sanciantam potuerit, desiderari passi sumus, ac cum eo res nostrae redierint, ut contra tot tamque potentem undique imminentem hostium impetus, distractis et alibi supradicti Regis Catholici armis, solos Nos posse subsistere vix sperandum videatur, hortari nos et quam possumus maxime requirere, imprimis ut S. Sanct^{as} Regem et reginam Franciae eorundemque ministros ad pacis cogitationes serio amplectendas, ac ante omnia ad separandum se a foederibus illis tam perniciosus cum Aatholicis junctis non modo adhortetur, sed si, quod apparet, adhortationes non proficiant, quibus potest efficacissimis modis compellat sive compellere juvet; id est, auxilia tam pecuniae, quam militis nobis submittat, id quod jam saepius S. S. flagitavimus, quodque S. S. non possit non necessarium indicare. Id vero ut facilius fiat, hortari nos reverenter et ex vero tam erga S. S. quam universam rempublicam christianam et catholicam charitatis affectu, ut Ipsa, quae facit, omnes vias et rationes conciliandae inter se et principes foederatos pacis perquirere et promovere velit; Quibus omnibus nihil christiano nomini salutaris, neque ipsi et nomini suo gloriosius, vel familiae etiam securius possit contingere, quae omnia bona ex animo Suae Sanct. et reipublicae voveamus.

Porro, si, quod providemus, S. S. officia dehortationis et ter apud coronam Galliae aliqua media forte ex eo minus necessaria vel remittenda duceret, quod postquam unus ex plenipotentiaris ejusdem, videlicet Claudius de Mesme . . , comes d'Auaux, Monasterium nuper advenerit, jam caetera primum successum sint, sit inventura, responderit Dil. S.: Optare equidem nos, ne S. S. vel quemquam alium, qui idem de ea corona speret, vota sua fallant. Certe quid in negotio principali de ipsa sperare debeamus, existimare nos haud temere ex tot annorum frustrationibus et subterfugiis, quibus in praeliminaribus ministri ejusdem usi sunt, statui posse. Et nimirum, quod non parvis maturandae, quam belli continuandi causa tandem in Hollandia nuper iidem plenipotentiaris haeserunt, quodque idem bellum

maiore quam unquam alias contentione quaquaversus ferendum statuerint, id nos certo compertum habere. Quo magis omnia ea, quae conatus ejus modi possint infringere, intendenda S. S. certo debeat statuere ne, quod nolumus tam credulitatis suae sero non pro se tantum, sed pro tota republica christiana, subeat poenitentia. Demum, ut Dil. S. habeat, unde S. S. clarius quas causas belli Rakotzium praetendat, quarumque virium subsidio nitatur, demonstrat, eidem manifestum ab eo nuper publicatum hisce apponimus. Cui aliud regis Daniae contra Suecos ad instructionem suam de rebus publicis adjungimus.

Caeterum superioribus omnibus etc. Viennae 2. Aprilis a. 1644.

(Koncepty ve státním archivě.)

III.

Články, sestavené od kommissee v konklave, které nově zvolenému papeži předloženy býti měly, aby jich zachování slíbil.

1. Giura di procurare pro viribus la pace tra principi christiani et voltare le forze loro contro gli infideli;
2. di proseguire la riforma di costumi et l'osservanza del concilio di Trento in omnibus et per omnia;
3. di procurare accio la dignita cardinalitia sia appresto ogn' uno et potentati supremi nella debita estimatione;
4. di fare, che i negozii dell congregazioni siano rappresentati al papa dalli cardinali capi ò quii antiani di esse ò nelli consistorii publici ò nelle audienze private;
5. che le speditione et gratie, che si faranno a fratelli ò nipoti delli cardinali, tanto di fratelli, quanto di sorelle, si spederanno gratis et per viam segretam, come s' usava avanti alcuni anni;
6. di non concedere alcun jus presentandi ò nominandi ò consensum prestandi ad ecclesias quascunque a quali cun voglia principe secolari ò ecclesiastico senza il consilio et consenso di due parti de cardinali delle tre. Si come ne anco di obligarsi ad tempus di non provedere alle chiese senza il loro beneplacito ò consenso;
7. di non imporre decime ò quotas fructuum super beneficiis ecclesiasticis, et di non prorogare le imposte senza urgentissima necessita et cause della maggior parte dell collegio approvande;
8. di permettere, che i cardinali possino francamente conferire tutti li benefici et prebende nelle chiese loro ò commende ò titoli non obstantibus reservationibus et ex duplici affectione vel quae sint primae post pontificam vel primae alias in collegiatis, et di non fare alcuna regula di cancellaria in contrarium;
9. di far castigare piu severamente li eccessi concessi in tempo di sedia vacante, che in altri tempi;
10. di permettere alli cardinali la libera collazione di tutti li benefici etiam duplici affectione;
11. di non fare ò confermare ò prorogare alcuna legatione in testa de cardinali, ne fare promotione a chiese cathedrali, monasterii, priorati ò altri benefici tassati nella camera apostolica, che consistoriache et con intervento del consenso della maggior parte de cardinali. Ne di condonare jura cardinalium, che coll' medesimo consenso aquisito apposta; ne di apponere nelle lettere apostoliche la clausula de consilio et consensu fratrum nostrorum, quando in fatti consistoriali non siano stati del voto loro requisiti, et che la maggior parte n' habbi acconsentito;

12. di non lasciar molestare le persone ecclesiastiche, che havessero affitato i territorii delle abatie ò benefici de' cardinali sotto il pretesto negotiationis illicitae dalli subcolettori apostolici, ò altri ministri della camera apostolica;
13. di non intrometersi nelle robbe et sostanze de cardinali defunti quocunque titolo, et si extra residentiam decesserint, non essendo conveniente, che sint sub spoliis aut aliis camerae apostolicae iuribus, ma di lasciarle andare francamente in mano delli loro heredi, quantumcunque non havessero faccolta di testare ò fossero morti testati ò intestati;
14. di concedere à cardinali, che si possino eleggere confessarios et ab ordinariis non approbatos juxta privilegium capituli finalis de poenitentia et remissionibus;
15. di ridurre la bolla super residentia episcoporum di papa Urbano VIII. ad terminos concilii Tridentini et bullae Pii IV;
16. di non lasciare convenire coram quovis alio iudice li familiari et vere commensali de' cardinali, che coram auditore camerae sive in bonis sive in personis, eccetto coram episcopis, in quorum dioecesibus beneficia obtinent et hic quidem, quod ad eam tantum, quae ad visitationem pertinent juxta concilium Tridentinum;
17. di permettere, che i cardinali possino liberamente disporre delle ornamenti gioie et altre suppellettili delle loro capelle, et di recusare quoad hoc la disposizione della bolla di Urbano VIII;
18. di permettere a cardinali, chi hanno benefici ò chiese nel stato ecclesiastico, che possino estrarre liberamente i loro frutti, quantumque consistono in grani ò biade senza altra lizentia ò paga d'haversi ò da farsi alla camera (alla quale pero deve darsi la vera nota quantita), quando quella avanti il fine di Ottobre non si dichiarì, che ne ha bisogno;
19. di procurare accio i cardinali habbiano effettivamente dal regno di Napoli la tratta solita di vini et altre tratte consuete;
20. di permettere, che i cardinali possino liberalmente absque nuova gratia vel licentia quam in morte usque ad summam 1000 ducatorum le pensioni, che effettivamente godono, ad una à piu persone servatis tamen constitutionibus super hoc papae Urbani VIII;
21. di non publicare mai constitutione penale et odiose, nella quale s'intendono compresi cardinali, quando espressamente non sene facci dentro di loro mentione. Et ogni constitutione, che deroga in minimo alli privilegii competenti a loro de jure vel de facto, s'intenda essere penale et odiosa;
22. di fare et dichiarare essenti i cardinali da qualsivoglia gabella, decime ò altri impositioni ordinarie ò straordinarie, tanto in citta quando fuori, ne mai vi si possino comprendere etiam per contractus camerales, quando non si facci propositione desuper in consistorio et due delle 3 parti de' cardinali n'accossentino;
23. di deputare una congregatione de cardinali, che rimedii alli abusi introdotti super facultatibus concessis fabricae S. Petri, super legata pia a proveda anco ad altri parti tocanti bonum regimen dictae fabricae;
24. di non mover guerre ad alcun principe ò communita non suditta, ne far lega per mover guerra chi si sia senza l'esspresso consenso delle due delle tre parte dei cardinali;
25. di voler subito dopo l'adoratione et obediensa prestata de cardinali jurare questi capituli.

(Opisy ve zmíněném rukopise a v archivu Harrachovském. Papežské volby 1644.)

IV.

1644. 15. září. V Římě. Kard. Harrach dává císaři Ferdinandovi III. zprávu o dokonané volbě papeže Innocence X.

Allerdurchleichtigster, grossmechtigster
unüberwindlichster Röm. Kaiser, König und Herr.

Allergnedigster Khaiser. Demnach Gott dem Allmechtigen beliebet, nach Verlierung vieler Zeit und grossen patimento in Unserer Enge, endtlich die Willen deren in dem Conclavi anwesenden Cardinalen gestern abends zu uniren, ist diesen Morgen der Cardinal Pamfilius zu einem Röm. Pabst undt Hautb der Kirchen mit allgemeinem applausu erwöhlet und declarirt worden; hat den Nahmen, wie man mier saget, Clemens IX angenommen. Wie alles in specie bei dieser Wall abgeloffen, erlaubet mier die khürze der Zeit dissmall nicht zu melden, will E. K. M. ein andersmall daruon underhalten. Versichere allein dieselbe hiemit in Underthenigkeit, dass nicht leichtlich jeziger Zeit ein tauglichers und qualificirters csubjectum zu finiren gewesen, ist seines Alters im 71 Jahr, und hatt ein sonderliche natürliche inclination gegen dem algemainen Friden, und gegen der Persohn undt Interessen E. K. M. und dess ganzen hochlöblichen Hauses und sonderlich Ihrer Mt. der Khaiserin; Also das ich hofe, E. K. M. werden sich ob meine Verrichtung bei diser Wahlh allergnädigst zuerfreyen, und mitt der Zeit deren guete effectus in Werkh zu erfahren haben, und hatt sich die spänische Faction so schwach, als sie gewesen, zu rühmen, dass sie nicht allein der Welt einen gueten Pabsten zu Wegen gebracht, sondern noch darzue einen solchen spuntirt, der von den Franzosen excludirt gewesen, und gleichsamb durch ein Miracle zu dieser Dignitet gelangt ist. Gotte seye vmb alles gedankt. Der erhalte EKM. in seiner Huet, vnd vberschatte dieselbe mitt hundertfeltiger himblischer Benediction, vnd ich thue mich zum Beschlus EKM zu dero beharlichen K. Gnadem vnderthenigst empfehlen. Aus dem Conclau den 15 Sept. 1644.

Ewerer K. M. vnderthenigster, gehorsamster Caplann

E. Card. von Harrach.

Dieses schreibe ich noch, ehe der neue Pabst einen neuen Namen genommen hatt, aber man sagt, er wolle Clemens Nonus heissen.

Allsbaldt bei der ersten Audienz, wier ich das Werkh des begerten subsidii urgiren vnndt nach erhaltener diser Genadt mit E. K. M. allergnedigster Erlaubniss mich alsdan wieder nach meiner Residenz verfügen,

Na přiloženém lístku P. S. Ihr. Pabstl. Heiligkeit haben den Nahmen Innocentii Decimi genommen.

(Originál v c. k. dvorní bibliotece.)

V.

1644. 15. září v Římě. Kardinál Harrach bratru svému Františku Albrechtovi podává zprávu o volbě papeže Innocence.

In aller Eil avisire ich den H. Bruedern, dass wir Gottlob einmal mit der Wahl des Pabstes diesen Morgen fertig sein worden, khaumb habe ichs mehr khünen ausstehen; bin recht froh, dass ich wieder an die Luft wier dürfen. Unser Pabst ist der Card. Panfilius, ein gar guetes Subjectum von 71 Jahren, der gar in seinem Wappen das Omen eines Fridenmachers hat, den er fuhret ein Tauben mit dem

Olivenzweig im Maul, und ist zu hoffen, dass er gut Oesterreichisch sein werde, den die Franzosen haben ihn ausschliessen wollen, und wir haben ihm gleichwohl wieder all ihr Opposition erhalten. Ein mehrers khan ich auf heunt nicht sagen, mit der Post das übrige, dan der Curir will weckh, und ich mues enden. Datum in dem Conclave den 15. September 1644.

J. H. Bruedern dienstwilligste

Fulgidorus.

Man sagte, er wolle Clemens nonus heissen.

(Originál v Harr. archivě.)

VI.

Pamflet složený o kardinálu Sachettim, jenž při volbě r. 1644. podlehnul kard. Panfiliovi.

Passio domini nostri cardinalis secundum Matheum.

In illo tempore congregati sunt principes s. Romanae ecclesiae in atrium, quod dicitur conclave, et consilium fecerunt, ut pontifex crearetur. Erat autem inter illos cardinalis Sachettus, qui propter bonitatem vitae Justus cognominabatur. Tunc abiit unus ex sexaginta, qui dicitur Matheus, ad principes et phariseos, et dixit illis: Quid vultis mihi dare, et tradam vobis Justum. Et Hispani et principes constituerunt ei sex millia scutorum aureorum, et exinde quaerebat opportunitatem, ut eum traderet Primo autem die conclavis accesserunt amici ad cardinalem Sachettum dicentes: Quomodo vis, ut loquamur de te? Et ait illis: Deus curam habet. Amen dico vobis, quia multi vestrum tradituri estis me. Omnes vos scandalum patiemini in me. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves. Respondens autem cardinal Rapacciolus, ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Etiam cardinalis Franciottus dixit ei: Si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter omnes amici dixerunt. Tunc venit cardinalis Barbarinus et dixit illis: Sustinete hic et vigilate. Et venit ad suos et invenit aliquos dormientes; et dixit cardinalis Filomarino et Monti: Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Et venit iterum ad illos dormientes; erant enim oculi eorum gravati. Et respondens illis, iterum abiit. Praeterea venit ad alios discipulos et dixit: Surgite, eamus ad scrutinium, cujus appropinquat hora. Adhuc eo loquente, ecce, cardinalis Matheus, et cum eo turba multa, missi a principibus et phariseis ad debellandum Justum cardinalem Sachettum. Tunc dixit illis cardinalis Sachettus: Tanquam ad latronem venistis comprehendere me! Quotidie apud vos sedebam in templo orans, et non me tenuistis. Hoc autem omne factum est, ut adimpleretur voluntas Dei. Tunc multi amici ejus relicto illo fugerunt. At illi duxerunt eum ad principem cardinalem, apud quem cardinales Hispani convenerant. Cardinalis autem Rapacciolus sequebatur illum a longe, ut videret finem. Princeps autem cardinalis et omne consilium quaerabant falsa testimonia contra cardinalem Sachettum, ut eum morti traderent, et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem accesserunt duo falsi testes et dixerunt: Hic dixit, regem Portugalliae, olim ducem Bragantiae, esse verum et legitimum regem, et in civitate Romane potest repici episcopus Lamegensis ut orator Portugalliae regis. Alius dixit; Hic est amicus cardinalis Mazzarini, propter quod erit inimicus regis Catholici et Caesaris, et Austriense imperium curabit subvertere. Barberinus etiam amicus valde intrinsecus, et erit error peior priore. Cardinalis Cornarus sedebat foris in atrio, et accessit ad eum una ancilla, hoc est cardinalis Caesius, dicens: Et tu ex illis

IV.

es, nam loquela tua manifestum te facit. Et ille negavit dicens: Non novi hominem. Et postea accesserunt Albernotius et Montaltus et dixerunt: Et tu de illis es! Et iterum cum juramento negavit. Et post pusillum venit ad eum cardinalis princeps: Vere et tu de illis es. Tunc coepit detestari et jurare, quod non novisset hominem.

Mane autem facto consilium inierunt principes et cardinales contra cardinalem Sachettum, ut eum morti traderent. Tunc videns cardinalis Matheus, qui eum tradidit, quod damnatus esset, poenitentia ductus non retulit sex millia scuta aurea Hispanis et dixit: Peccavi, tradens sanguinem justum. Et illi dixerunt: Quid ad nos? Tu videris. Et aegrotavit propter afflictionem, et cardinalis Sacchettus, cum accusaretur a principibus et cardinalibus Hispanis, nihil respondit. Tunc dixit cardinalis Facchinettus: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? Et non respondit et ad ullum verbum, ita ut mirarentur omnes vehementer. Venit autem Barbarinus et dixit Hispanis ac Romanis: Quem vultis, dimittam vobis, cardinalem Maculanum aut Sacchettum, qui dicitur Justus? sciebat autem cardinalis Barbarinus, quod per invidiam tradidissent eum. Princeps autem et Hispani persuaserunt aliis, ut peterent cardinalem Paulum vel alium, cardinalem vero Sachettum perderent. Respondit autem Barbarinus, et dixit illis: Quem vultis de duobus dimitti? At illi dixerunt: Paulum. Dixit illis Barbarinus: Quid faciam de Sacchetto, qui dicitur Justus? Dicunt omnes: Crucifigatur. Ait illis Barbarinus: Quid enim male fecit? At illi magis clamabant dicentes: Crucifigatur! Videns autem Barbarinus, quod nihil proficeret, sed semper tumultus fieret, accepta aqua lavit manus dicens: Innocens ego sum a sanguine Justii. Tunc Barbarinus dimisit eis, quem voluerunt, Sacchettum autem ut crucifigerent. Videntes autem omnes humilitatem et patientiam Sacchetti, dixerunt: Vere bonus homo et justus hic. Cardinalis autem Sacchettus cum haec vidisset, dixit: Pater, ne statuas illis hoc peccatum. Et clamans voce magna, ait: Consumatum est. Et inclinato capite amisit spem.

(Opis v archivu Harrachovském fas. Pap. volby 1644.)

VII.

Pamflet veršovaný na všechny kardinály v konklavi r. 1644.

Pasquino fatto sopra tutti i cardinali nel conclave 2 Agosto 1644.

Lanti.	Capponi.
Può la vostra pietá tirarvi avanti.	S'ei fosse Barbarin saria fra i buoni.
Bentivoglio.	Ginetti.
Non vogliono i vostri che sagliate al' soglio.	Sarete un' altra volta fra li eletti.
Cennino.	Panfilio.
Se foste cardinale di Barberino.	Ma chi sapete voi teme l'essilio.
Crescenzo.	Sacchetti.
Se vuole il titolare di S. Lorenzo.	Se vi fanno, signor, sian benedetti.
Roma.	Rocheforo.
Non vi stiman ancor per questa soma.	Vous etes veillants pour ne le faire le mataló.
Cappucino.	Lion.
A fé ch'e stato troppo un Barberino.	Que Vous ne le saves pas, nous le voyons.

Valenze.
Vous estes François et ne le saves jamais.

Barberino.
E se io dico di nó, só che, l'indovino.

Antonio.
Tornate pure d'accordo à S. Petronio.

Spada.
Cotanta gravità rompe la strada.

Montalto.
Sisto per tutti voi montó tant' alto.

Theodoli (S. Vito).
Per franchese ancora voi sete bandito.

Facchinetti.
Chi nacque tardi alfin convien ch'aspetti.

Maculano.
Il frate aggiusto sempre il Vaticano.

Orsino.
L'orso ferisce se non e'piccino.

Giori.
Barberin non può far tanti favori.

Ceva.
Alcun non v'è cred'io, che se lo beva.

Medici.
O questo non, l'han proibito i medici.

Carpegna.
Nel nuovo Papa gioventù non regna.

Mazzarino.
Non gia Papa Roman, ma Parigino.

Albornoz.
Por los otros teneis vuestra voz.

Sandoval.
Lexos non puede haver ny bien ny mal.

Spinol.
El desia por Madrid de Roma et sol.

Cueva.
Non nido albricias que es mala nueva.

Borgia.
El Vatican a un de vuestra Gorgia!

IV.

Lugo.
Dize el Italian non ẽ qui sugo.

Macchiavelli.
Sono cugini ẽ vero, ma sono fratelli.

Altieri.
Se voi foste piú vecchio il giurarei.

Rocci.
Molti fanno per voi razzi e scartocci.

Trivulzi.
Signor, in testa non mettete sei pulzi.

Bicchi.
E Francia e gioventù son grand' intrichi.

Cornaro.
Il pregai non vi vuol per dirla chiaro.

Panzirolo.
La Sorbona non vuol nuntio Spagnolo.

Grimaldo.
Un monacho non vuol che siate saldo.

Colonna.
Il regno non sta' bene su la colonna.

Monti.
Non fate, signor mio, cotesti conti.

Verospi.
Contro i giovani sono peggio che rospi.

Gabrielli.
Molto per voi devono girarelli.

Costaguti.
Chi non sa che per voi saran muti.

Rondanino.
Per cardinale ancora sete bambino.

Durazzo.
Che vostro servitor' fu pur grand pazzo.

Cesi.
Se riformar vorran questi poesi.

Harrach.
Non siete scritto voi sull' almanach.

Rosetti.
Non occorre per voi che il pié s'affretti.

Rongo.
Si presto in Vaticano non nasce un fongo.

Filomarino.
Non gli date signor molto vicino.

Braccaccio.
Non vi vogliono dare cotesto impaccio.

Poli.
Se Barberin volesse e li Spagnoli.

Falconieri.
Con chi vecchio non ẽ, stanno severi.

Bragadino.
Venetio sei, fa stare col capo chino.

Pallotta.
Quanti havrebbon per voi la testa rotta.

Este.
So' che Ferrara andrebbe per le feste.

Franziotto.
So che non siete voi così gran giotto.

Matthei.
Che io dicessi de sí, pazzo sarei.

S. Cecilia.
Tanti nipoti, ohime, sarà vigilia.

Rappacciolo.
Siete per Papa⁴ ancora troppo figliolo.*)

VIII.

1644, 24. října, Linec. Instrukce císa. Ferdinandu III. kard. Harrachovi, kard. Colonnovi, jakož i kn. Savellimu, aby při nově zvoleném papeži prospěch strany císařovy zastávali.

Ferdinandus III. divina favente clementia electus Romanorum Imperator
semper Augustus.

Memoriale sive instructio pro R^{is}. in Christo Pp. D. Ernesto Adalberto et D. Hieronimo S. R. C. cardinalibus ab Harrach et Colomna, nec non Ill. fideli nobis dilecto Friderico duce Savello, consiliario nostro secreto, campi maresciallo, colonello et ad sedem apostolicam oratore extraordinario, quid nostro nomine Suae Sanctitati proponere et urgere debeant.

Minime necessarium ducimus, dictos dd. cardinales et oratorem fusius de iis, quae statum publicum sive totius christianitatis sive et Germaniae nostrae concernunt, habentes cum ex tot annorum, quibus vel spectatores vel partes et publicarum calamitatum fuere, experientia, tum ex instructione nostra 2 Aprilis hujus anni, aliisque deinceps submissis informationibus sufficientem de his omnibus notitiam, neque dubitamus, quin et S. Sanctitas de plerisque omnibus ante probe sit informata. At quia plurimum nostra et reipublicae christianae interest, eidem jam tam ab exordio pontificatus sui ea, quae quam maxime nos et dictam reipublicam christianam premunt, quam officiosissime repraesentari atque imprimi, benigne cupimus et requirimus dictos R.^{mos} dd. cardinales et oratorem, ut ii exhibitis fiduciariis hic adjunctis, eidem Sanctitati Suae nostro nomine reverenter exponant. Non posse nos dubitare, quin luctuosus christiani orbis et nostri imperii Germaniae status jam ante Sanctitati Suae notus perspectusque sit, minimeque ex voto nostro accedere, quod aures Sanctitatis circa haec pontificatus sui primordia ingratis quaerelis fatigare cogamur, cum e contra nihil magis, quam ut Illam optatis omnibus nuntiis consolari nobis liceat, desideremus, sed necessitatem hanc nobis ab inimicis aut minime fidis amicis non tam nostris, quam Suae Sanctitatis et S. sedis Apo-

*) Satyra tato jest psána rukou kard. Harracha samého. Nevíme, máme-li ji připsovati jemu, jenž mnohdys básnit se pokoušel čili někomu jinému. Jest v archivě Harrachovském.

IV.

4*

stolicae imponi; nec non, qui religionem sive directe sive indirecte impugnent, si ex re vocari debeant, Sanctitatis Suae et dictae Sedis amicos nominari posse. Id agi jam a 26 et quod excurrit annis, tanta contentione partium, quanta in ea causa, qua quisque sibi pro salute aeterna, sive vere sive false, ex pervicacissima tamen apprehensione dimicandum existimet, agi necesse est. Ex qua tanta per plerasque Germaniae nostrae regiones consecuta sit desolatio, quam, qui non viderit ac spectarit, vix possit credere. Certe si causa perniciosi hujus tamque pervicacis belli ab initio repetatur, non aliam veriore, quam dissidium in sacris et religione assignare posset; hinc nostra prima illa in Bohemia turba ortum suum habuisse, cum populi illi, apprehensa de zelo in causa religionis, quem Celsissimus quondam B. Pater et proximus praedecessor noster gloriosae memoriae in interioribus Austriacis provinciis demonstrabat, sinistra suspitione, eum, quem ipso successionis jure vocatum ipsi quoque legitime ad Regnum illud admiserant, respuendum et quidvis potius quam periculum illud in pretensa religione sua subeundum putarent. Hac occasione cum Fridericus quondam Palatinus, postea proscriptus, injustam rebellionem illam adeoque coronam ipsius Regni Bohemiae suscepisset, ac deinde divina favente clementia vindicibus armis dicti quondam Colendissimi Patris nostri profligatus, ditionibus suis ipsaque dignitate electorali juste excidisset, regem Daniae ac plerisque principes ac status Imperii, religione a Nobis dissidentes, causam se habere concessisse, arma accipiendi, (num in tanta) partibus ipsorum foret non tamen quoad terras et populos, sed et quoad ipsam eligendi summi in Imperio capitis praerogativam decessio, nostris accessio. Et fuisse eatenus tamen quosdam etiam A Catholicorum, qui turpitudinem detestati criminis contra summam Imperii Majestatem a dicto Palatino commissi, Imperii decus et leges sibi una cum dicto Colendissimo domino Patre nostro tuendas censerent. At vero, cum profligatis jam partibus constitutaque in Regno Bohemiae religione, majorem idem Colendissimus D. P. noster animum ad justiciam in eadem religionis causa et in Imperio administrandam adjecisset, promulgato, quod Anno 1629. accidit, de bonis ecclesiasticis juxta ejusdem Imperii leges restituendis edicto, tum vero universim omnes coortos atque extrema potius tentanda, quam ferendum ratos, ut, quod perversae religioni suae jam acquisivisse se arbitrati fuerant, sibi auferretur, cito Lipsiae iniquo foedere vocatoque in societatem belli Sueciae rege bellum longe quam unquam alias gravius intulisse Quarum omnium rerum, prout gestae sunt, sicut recens et vera apud eos omnes, ita apud S. S. non possit esse oblitterata memoria. Non fuisse inferendum illum bellum, et si inferretur, sicut illatum fuit, facile uti caetera per Dei gratiam propulsandum fuisse, nisi, quod pudendum habet Christiano-Catholici nominis infamiam, vires hostium vel debilitatae vel fractae subsidium in Catholicorum ejus potissimum, qui Christianissimi nominis gloriatur, aerario invenissent. Notum esse, quale foedus dictus Rex cum memorato rege Sueciae ad oppugnandum saepe memoratam glor. mem. D. Patrem nostrum, totamque Augustam domum nostram contraxerit, atque eo quidem tempore contraxerit ac tractarit, quo Ratisbonae in conventu solenni Electorum Imperii principum per sollemnem legatum suum cum eodem Augusto D. Patre nostro et Sac. Romano Imperio pacem universalem tractabat et subscribebat. Notum esse, quae pecuniarum summae ab illo tempore hostibus ex Gallia submisisse, notum, quae arma et copiae inde in nostras et S. Imperii ditiones immisisse, quae fortalitia et civitates ab exercitibus Gallicis hostiliter, quantumvis nullum bellum indictum esset, fuerint erepta. His auxiliis et subsidiis excitum protectumque saepe dictum Sueciae regem, suis et adherentium suorum armis brevi tempore non eas tantum provincias, quae non multo ante tam feliciter ex A Catholicorum manibus vindicatae fuerant, denuo abripuisse, sed caeteram fere Germaniam totam unacum parte ditionum nostrarum haereditiarum in eandem ruinam transiisse. Ac tametsi deinde afflictis iterum ductu nostro inimicorum viribus ad Nordlingam res catholicorum melius habere cepissent, universi etiam pene status Imperii Pragensem pacem, catholicis non poenitentiam, acceptassent, nullius

magis alterius, ope imprimis ducis Weinmariensis Bernardi ac postmodum Hassiae landgravi copias in perniciem religionis catholicae, quam ejusdem regis Galliae sublevatus, armatus et confirmatus fuisse. Nolle nos hic de turbis in Hispania contra Seren. Regem catholicum ad eum finem, ne is nobis et communi reipublicae in Germania succurrere posset, neque etiam de motibus Italicis non tamen contra memoratum Ser. Regem, quam nos ipsos conflatis memorare. Tandem etiam post obitum nuper defuncti regis Franciae ejusque primarii ministri cardinalis Richelii ad principem Transylvaniae Ragozzium (ad exemplum videlicet, quo sub initium seditionis Bohemiae in eadem provincia Betleem Gabor excitatus est) et per eundem Ragozzium ad Turcam (quod ultimum malorum nostrorum supererat) itum esse, ut conjunctis eorundem armis regnum nostrum Hungariae invaderetur, prout jam de facto invasum est.

Jam nec illud et ignotum esse, quanto sumptuum impendio, quamque diu nos una cum Ser. rege Catholico legatos nostros Coloniae Agrippinae ad pacem componendam omnibus rebus instructos habuerimus, sicut e contra, quam frivolis objectis causis et tergiversationibus idem rex Galliae id opus jam tot annos retardarit, qua intentione, quaque spe unumquemque intelligere. Sane si nobis et saepe memorato Augusto D. Patri nostro, vel Sereni, etiam Regi Catholico, ac utriusque nostrum majoribus is, qui inimicus nostris est, fuisset animus, ut receptis sub protectionem nostram A Catholicis perniciose eorundem in religionem molimina fovere, cumque ejusdem in Gallia religionis perniciem potentiam nostram vel amplificare, vel etiam contra injustam vim illatam defendere voluissemus, praeclarum ejus rei assequendae nec unam olim, vel nunc fuisse paratam occasionem. Immo ab iis consiliis semper abfuisse Augustam Domum nostram, ut potius aliquam sibi in haereditariis provinciis suis jacturam ditionis perferendam, quam totalem, quod agebatur, etiam in alieno regno verae religionis extirpationem negligendam putaret. Nec esse nostrum, quae ex hoc animi in religionem proposito Augustae domus nostrae in Ecclesiam non Gallicanam tamen, sed universalem profecta sint bona, ambitiosius commemorare ad S. Sedem, quae rerum a saeculis gestarum aequae atque praesentium memoriam in promptu habeat. A nemine ejus rei eidem Augustae domui nostrae luculentius, quam ab ipsismet verae religionis hostibus, sive christiano sive alio nomine illi censeantur, non tam verbo quam re ipsa perhiberi testimonium, quorum haec sit persuasio, nisi eversa et contrita Domo nostra se securitatem profanorum sacrorum suorum stabilire non posse, quique proinde nunc, si alias unquam, in hoc sibi incumbendum existiment, ne pace facta occasionem, quam ipsis rex Christianissimus suppeditat, assequendae intentionis suae amittant, sit ne hoc officii vel regis Christianissimi ac catholici, acatholicis ad ejusmodi consilia virium suarum facultatem commodare, vel S. Sedis Apostolicae ad ejusmodi flagitia conniventer se habere dijudicandum, Nos sapientissimo arbitrio S. Sanctitatis relinquere. Habere nos longe aliam fiduciam in Dei inprimis, cujus causam tueamur, experta non semel bonitate, quae illa ut saepe alias injustas hostium et inimicorum nostrorum machinationes mente manuque forti sua opportune dissipatura neque permissura sit, ut illi in ruina nostra laetentur, deinde in eximio zelo in religionem, tum laudata etiam animi moderatione S. Sedis, quod illa compositis jam motibus illis Italicis ob litigium de ducatu Castri excitatis, ne quid ulterioris incommodi reipublica catholica universa quoquaversum in Germania potissimum nostra patiatur, neve de defensoribus et advocatis suis et S. ecclesiae officium suum (cujus omnes partes exemplo majorum nostrorum hactenus implere omnibus viribus conati fuerimus et in posterum conaturi simus) nimium damnosum fiat, sapienter et propius provisura sit. Id eam preclare, nostro quidem judicio, immortalique cum laude nominis sui assecuturam, si cogitationes omnes suas in id defixerit, ut bona ac secura pax inter Catholicos imperii reges et principes quamquam componatur et sanciantur (quo majori omni reverentia quam enixissime Sanctitatem S. adhortemur), ac praeterea si paterne considerata ex nunc cum hostium tum annorum, quibus perniciose illa

in Germania et regnis provinciisque nostris hereditariis continuantur bella, in id operam det, ut interim in subsidium urgentium nostrarum necessitatum, earum praesertim, quae tam a Suecis, quam perpetuo Christiani nominis hoste, ejusque mancipato ministro Principe Transylvaniae nobis conflantur imponunturque, competens aliqua pecuniae summa Nobis submittatur, quod aequae ac reverenter ac diligenter Sanctit. S. requirimus. Atque haec sunt, quae per saepe dictos R.^{mos} dd. cardinales et oratorem S.^{tae} S. quam efficacissime representari imprimique admodum cupimus, prout in singulari fide, rerum usu et dexteritate eorundem confidimus. Qua re iidem R. domini cardinales et orator non modo benignam nostram voluntatem exequentur, sed gratiam et benevolentiam sibi Nostram Caesaream magis magisque demerebuntur.

Datum in arce nostra Linzensi die 24 mensis Octobris AD. 1644 regnorum nostrorum Romani 8, Hungarici 19, Boemici vero 17.

Ferdinandus.

(Originál v archivě Harrachovském.)

IX.

*Dopisy francouzského vylance kard. Antonínovi Barberinimu.
V Římě 31. srpna 1644.*

Monseigneur.

Le contentement, que je receus hier d'avoir l'honneur de veoir V. E. en bonne santé a plus contribué au recouvrement de la mienne que tous les remedes, que m'ont ordonné les medecins, et comme je avois creu que la fievre ne me permettroit pas de pouvoir si tost aller au Palais, j'avois desiré de faire sçavoir à M^r. le cardinal Bichi, qu'il m'est arrivé de l'argent pour le rembourser de ses avances comme encore l'offre qu' a fait le Roy de son armé navale pour maintenir la liberté du Conclave affin qu'il la fist valloir avec V. E. dans le sacre Collège comme veritablement elle le merite, car Sa M^{te} ne scauroit tesmoigner une plus sincère affection envers le St. siege, que de se priver des avantages, qu'elle recoit de ses armes en toutes les campagnes pour en assister l'eglise et c'est une preuve tres certaine, qu'on se peut fier aux promesses de Sa M^{te} et de ses Ambassadeurs, puis qu'elle les effectue si punctuellement. Mais avec tout cela je ressent un extreme desplaisir de n'entendre point du tout parler de la faction françoise dans le conclave, tous ceux, qui en discourent ne faisant mention que de celle d'Espagne et de celle de Votre maison et publians hautement en ma presence mesme, que nous n'aurons jamais le Pape, si ces deux la ne conviennent ensemble. Je scay bien, que la Votre est jointe à celle du Roy, puis que V. E. est le Protecteur de ses affaires, mais elle ne doit pas absorber le nom da la France, au contraire V. E. doit faire consister la plus grande gloire à le relever par sa dignité d'autant plus que les grands etats se conservent autant par la reputation que par la force de leurs armes. Je Vous supplie donc tres humblement, Monseigneur, de faire valloir la grandeur de la France sous Votre conduite et de communiquer celley à Messieurs les Cardinaux de Lion, Bichi et Theodoli, affin que ils se joignent à V. E. pour le mesme dessèin et que Vous puissies tous ensemble procurer un bon Pape à l'eglise, qui soit agreable à Leurs M^{tes}. V. E. scait les sujets, qu'elles desirent, ce qui m'empeschera de m'estendre d'avantage en cette occasion non plus qu'a l'exclusion, qu'elle nous a ordonné dans nostre instruction, à la quelle je conjure encore une fois V. E., de se tenir ferme, puisque leur service et Vos progrès avantageux le requierent ainsy.

IV.

Il court un grand bruit, que les trois Cardinaux espagnols sont partis pour venir icy, aucuns disent, que Borgia apres avoir fait cent mille sur la mer s'en est retourné à cause de son peu de santé, leurs arrivée augmentera le nombre de nos ennemis, mais j'espère, que nous en serons delivrés par la diligence, que Vos Eminences apporteront à creer un Pape.

On m'a adverti, que le Cardinal Albornoz avoit menacé les Cardinaux Monti, Filomarini, Brancaccio et tous ceux, qui sont nés ou qui possèdent des benefices dans les estats du Roy Catholique, de les en priver et de faire ruiner entierement leurs maisons, s'ils ne donneroient leurs voix selon les occasions et les volontés de cette M^{te} la; cela est directement contre la liberté du Conclave, si les suffrages n'y sont pas libres, et il me semble, que V. E. et Messieurs nos Cardinaux peuvent bien faire valloir cette violence pour rendre nos ennemis d'autant plus odieux et animer nos amis, à ne la redouter pas. J'escry à V. E. avec toute sorte de confiance et en la même sincerité, que je suis, Monseigneur, de V. E.

treshumble et obeissant serviteur

St. Chamont.

Tout presentement l'ordinaire de France vient d'arriver, qui m'apporte nouvelle, que M^r le Duc d'Anghien a gaigné la bataille contre les Bavaois et a pris tous leurs canons et bagage.

Le dernier Aoust 1644.

b.

M. J'ay recue lettre de Sa M^{te}, qui me commande de faire sçavoir à V. E. qu'en cas, que les sujets, dont nous sommes demeurés d'accord, ne puissent pas reussir, elle se contenteroit de M^r le Cardinal Ginetti, lequel neantmoins elle remet à c'e que V. E. et Messieurs nos Cardinaux et moy en jugeront plus à propos. C'est pourquoy je la supplie treshumblement d'en conférer avec eux et de me mander la resolution que Vos Eminences y auront prises, la mienne est tousjours de Vous temoigner parfaitement, que je suis, Monseigneur, de V. E.

treshumble et obeissant serviteur

Le 2 Septembre 1644.

St. Chamont.

c.

M. Je rend treshumbles graces à V. E. des assurances, qu'il luy a plus m'envoyer par M^r le prieure Rippe de la continuation de son affection au service du Roy. Je m'en tiens aussy si certain, que le grand bruit, qu'on fait courir ce soir de la prattique de Fiorenzola, ne m'a point esmeu quoy que si elle reussissoit, ce seroit le plus grand malheur, qui pust arriver à la France, mais je n'apprehende quoy que ce soit de mal, puisque Vous en estes le protecteur. Quant à Panfilio, si V. E. juge de pouvoir maintenir le conclave encore 20 ou 22 jours, ce que je croy, qui luy sera facile avec Monseigneur le cardinal son frere, je despescheray un courrier en toute diligence à Sa M^{te}, que j'espere, qui sera de retour dans ce temps la, et nous reportera Sa volonté, mais j'estime, qu'il sera tres à propos que par mesme moyen V. E. escrive à M^r le Cardinal Mazzarin toutes ces raisons et luy envoie les copies des lettres de Messieurs les freres, les quelles il me semble devoir estre plus amples pour ce qui touche leur declaration et la protection, qu'ils peuvent desirer, et icy joindray mes ofices pour le respect de V. E. et dudit Panfilio, que j'honore trespaticulierement. J'attendray Vostre response au plustost et Vous tesmoigneray, que je suis

treshumble serviteur

St. Chamont.

Le 4 Septembre 1644.

IV.

d.

M. Celley qu'il a pleu à V. E. de m'esrire du 9. de ce mois m'a donné grande consolation et beaucoup d'eclaircissement de ses bonnes intentions, ausquelles j'ay tousjours de grande confiance. Je ne puis neantmoins m'empescher d'avoir du desplaisir de voir continuer la prattique du Card. S. Clemente au prejudice de tant de raissons, que tous les bons François ont contre luy. J'advoue, qu'il est difficile de maintenir deux exclusions, quand elles sont formelles, mais on ne peut pas nommer ainsy celle, qu'on donne en ne proposant pas, et celley est de ce nombre ne dependant, que de V. E., qu'il n'en soit plus parlé et pourtant il n'en reste qu'une, à la quelle je supplie V. E. de veiller conformement aux ordres que nous en avons du Roy et de vouloir considerer M^r le Cardinal Altieri, pour le quel je luy ay desia fait instance. puis qu'elle mesme me l'a proposé avant qu'entrer au conclave, que je l'ay accepté au nom du Roy, et je lui ay escrit, qu'il est de Vos creatures et que je suis asseuré, que les Espagnols y concurreront. C'est un sujet de si grand merite, que V. E. peut en l'eslevant s'acquiter du service, qu'elle doit à Dieu et à toute la chrestienté. La parentele qu'il a avec M^r les Mattei ne le doit pas exclure, puisque V. E. ne s'est pas arresté à cette consideration pour M. le Cardinal Pamfilio, qui leur est encore plus proche et quoy qu'il n'ayt pas de quoy s'allier á Votre maison. L'obligation qu'il aura à V. E. de son exaltation et la protection de la couronne de France, que Vous vous assureur pour jamais en la bien servant, Vous seront des appuys assez puissans pour Vous garantir de Vos plus grands ennemis. Pour moy, je seray tousiours de nombre,

Monseigneur,

des Vos treshumbles serviteurs

Le 10. Septembre 1644.

St. Chamont.

(Opisy v archívu Harrachovském.)